

A Nagy Imre-csoport a jugoszláv követségen

Cikkünk első része a 4. oldalon

Letenni a szennyes inget

Ha csak a legutóbbi egy-két hét magyar napilapjában bön-gésünk is, visszaborzadhatunk a véres elnyomásnak azoktól az újabb és újabb (vagy régebbi, de újonnan fel-tárt) tényeitől, amelyeket Etió-piában vagy Tbilisziben, Bul-gáriában vagy Budapesten produkál vagy produkált az önmagát humanistának, hala-dónak, sőt, valamikor a hala-dás élcsapatának kikiáltó hata-lom.

Utaljak arra, hogy a grúz fő-városban olyan harcra vetett be a fegyvertelen tüntetők el-len a cinkos moszkvai pártfo-gókból bizakodó terrorgépe-zet, melynek áldozatait a gáz-összetételének titkos volta miatt kezelni és gyógyítani sem tudják? Említsem azt, hogy a Rajk-perről közölt cikksorozat kapcsán jelentke-ző tanú az ÁVH máig is föltá-ratlan gyilkosságát leplezhette le?

A nagyközönség Magyaror-szágon iszonyodva értesül a sztálinista rendszerek tö-meggyilkosságairól azokból a könyvekből és dokumentu-mokból, amelyeket végre ná-lunk is kezdenek kiadni, mi-után az önmagát reformerek és antisztálinistának hazudó kádári gépezet évtizedeken át magukat a kommunista gya-korlattól.

Az első világháború vérzi-vatara után Lenin a szociáldemokrácia szemére vetette, hogy nem szegült szembe a háborús párttal, sőt, csatlakozott hozzá. Le kell tenni a vértől szennyes inget — mondta akkor Lenin —, tisztát kell ölte-ni: a lejáratos „szociáldemok-rata” nevet a „kommunista” névvel kell fölcserélni. Ez, persze, nemcsak külsőleges változást jelentett, hanem lényegi, módszerbeli változások is.

Épp ez a lényeg bizonyult azonban kárhózatónak, épp ezek a módszerek szennyezték

tartotta őket hét lakat alatt. Nem mintha könyvekből kel-lene megtudnunk mindent, nem mintha nem lett volna bő-séges közvetlen tapasztalatunk az elnyomásról.

Mégis száz- és százezrek mondhatják el, hogy bár itt él-tek, még az 56-os forradalmat követő megtorlás tényeit sem ismerték — nem ismerhették — a maguk arányaiban, teljes-ségében és megdöbbentő kö-nyörtelenségében. Milliók mondhatják el, hogy bár tudtak és megélték egyet-mást abból, amit a szovjet rendszer Sztálin idejében hozott az orosz vagy az ukrán, az éstt vagy épp a magyar népnek, mégis meg-dermed bennük a vér, amikor azt olvassák, hogy a közel-múltban újabb tömegsírokat tártak fel szovjet földön, bennük tarkólvárossal kivégzettek maradványaival — száz-ezerszámmal.

Most, amikor legfőbb ma-gyar politikai vezetők hango-ztatják, hogy a szovjet modelltől meg kell szabadítani a ma-gyar társadalmat és hogy a Sztálintól kapott rendszert megreformálni nem, csak elta-karítani lehet, a kommunista pártnak mélyreható önvizsgá-latot kell tartania. Ez a párt ugyan taktikai okokból már ré-be vérrel azt a „tisztá inget” — méghozzá sokkal több vérrel, mint amennyi egykor a szoci-áldemokráciára freccsent. Az első világháborúra igent mondó szociáldemokraták vét-kesek voltak, de gyilkosokká nem lettek. Attól a vétektől meg lehetett tisztulni, azokból a hibákból ki lehetett lábálni.

A kommunizmus azonban tömeggyilkossá vált: „diadal-útját” mérszálások kísérték a Jeges-tengertől az Alpok lábá-ig, Nyugat-Afrikától Délkelet-Azsiáig.

Ezekért nem a télen tanú, nem is a bűnsegédi bűnrészes,

gen elhagyta nevéből a „kom-munista” jelzőt, ám a valóság-ban kommunista párt maradt. Tagjai közül azok a kevesek, akikben él még valami elvsze-rűség, kommunistáknak vallot-ták magukat. Ideje, hogy vál-toztassanak ezen.

Ma már nemcsak a régi faj-ta, de a reformkommunizmus-nak sincs helye Magyarorszá-gon. Az MSZMP-nek azok a tagjai, akik a reformkörökben kezdenek tömörülni és akik valamiféle szocializmus hívei, aligha képzelhetik el eszmé-nyüket másként, mint amilyen a nyugati szociáldemokrácia.

A szociáldemokráciára hi-vatkoznak ma már az MSZMP olyan vezetői is, mint Nyers Rezső, sőt, nem átalja ezt megtenni az a Grósz Károly is, aki korábban azzal büszkélke-dett, hogy ő (és a pártja) felvál-lalja a sztálinizmus örökségét (az ötvenes éveket).

Persze szavakkal és jelsza-vakkal lehet dobálózni, lehet visszaélni. Épp ezért várjuk el egy állítólag demokratikus szocializmus magyar szó-szólóitól, hogy világosan fejtsék ki elgondolásaikat, és mind a lényegre tekintve, mind a formákban határozzák el hanem a tettes felelőssége ter-heli.

Nem vonom kétségbe sok kommunista idealizmusát, tisztességét, főleg azokat nem, akik még a hatalom megszer-zése előtt küzdöttek egy kép-zelt igazságért.

Nem tagadom meg a mártí-rum koszorúját Sallai Imrétől vagy Gabriel Péry-től. Mégis azt mondom: ma már Magyar-országban nem akarunk többé vezető kommunista pártot. A pártnak át kell alakulnia. Az MSZMP esedékes kong-resszusának ezzel kell számot vetnie.

G. Gy.

Tiltakozás a kínai forradalom eltiprása ellen

Örömmel és kissé irigyked-ve szemléltük az utóbbi évek-ben a Kínában folyó átalakítás eredményeit, és most megdöb-benve és mélyszéles felhábo-rodással kell tudomásul ven-nünk, hogy a reformárc mö-gül előbújt a népiró zsmoktség. Megint van hát egy gyáva és gonosz hatalom, ame-lyik félelmében halomra löveti a saját ifjúságát.

A világ minden demokratá-jával együtt mi is tiltakozunk. Egyben felkérjük a magyar kormányt és az Országgyűlést, hogy minden lehető eszközzel és minden lehető fórum fel-használásával tiltakozzék a most kibontakozó kínai forra-dalom eltiprása ellen és a ma-gyar társadalom összes erőit mozgósítsa barátaink, társaink, a kínai demokraták érdekében

Magyar Demokrata Fórum
Országos Elnöksége

Nem komoly Li Peng sérülése

Merénylet a miniszterelnök ellen?

Egy hongkongi lap értesülé-se szerint vasárnap Pekingben, a kínai parlament épületénél merényletet kíséreltek meg Li Peng miniszterelnök ellen, ám a kormányzó a dolgot kisebb sebesüléssel megúsza.

A Ming Pao című kínai nyelvű hongkongi lap kedden közölte, hogy egy fiatal katona a távolból négyser is rálőtt Li Pengre, aki a combján megsér-ült, de a sérülése nem komoly.

Az újság szerint a támadás nem sokkal azután történt, hogy a katonák véres akcióját követően Li Peng megtekintte a Tienanmen teret és éppen hazatérőben volt onnan. Az új-ság értesülése szerint a téren megölt békés tüntetők között volt a merénylő nővére, barát-nője és annak bátyja. A parla-mentnél akkor szolgálatot telje-sítő 170 őrt azonnal lefegyve-rezték, a fiatal őrt és barátjának családját pedig letartóztatták.

Nyílt levél Horn Gyulának

Tisztelt Külügyminiszter Úr!

A Baranya megyei Ellenzéki Kerekasztal megdöbbenéssel értesült Teng Hsziao-ping azon nyilatkozatáról, amely szerint más kelet-európai országok mellett Magyarország is befolyást gyakorolt a tüntető kínai diákok és munkások követeléseire. Ezen állításnak annyiban van alapja, hogy Magyarországon egy demokratikus társadalmi berendezkedés megteremtése van napirenden, amelynek eszmei rokonsága vitathatatlan a Tienanmen téri követelésekkel. Visszautasítjuk azonban a nyilatkozat mögött meghúzódó, nem is nagyon burkolt vádaskodást, hogy Magyarországnak konkrét felelőssége lenne a történelemért Kínában. A nagyobb demokrácia iránti igény nem külföldi fel-lázítás eredménye, hanem a kínai nép természetes kívánsága az egypárti diktatúra körülménye között. Ezen nyilatkozat a kínai vezetés felelősségét akarja áthárítani, és éretlen tömegnek te-kinti a kínai népet.

A fentiek alapján Teng Hsziao-ping vádjait visszautasítjuk, és felháborodásunkat fejezzük ki a tüntetőkkel szemben alkalmazott erőszak és a semmivel nem igazolható vérengzés miatt. Elkerülhetetlennek tartjuk, hogy a nyilatkozat miatt a ma-gyar kormány a kínai kormánynál diplomáciai úton eljárjon.

Kínai katonák egymás ellen

Tömegtiltakozások a vérontás miatt

Nem hivatalos értesülések szerint egymás ellen harcolnak a kínai katonák Pekingben. Nyugati diplomaták szerint az a 38. hadsereg fordult szembe a 27. hadsereggel, amelyet elő-ször vezényelték ki a május 20-án Pekingben bevezetett szükségállapot ellenőrzésére, s amelyek katonái vonakodtak végrehajtani a parancsot. A 27. hadsereg katonái támadták meg szombaton éjjel a békés tünte-tőket a Tienanmen téren.

Diplomáciai források nem tudták megmondani a katonsá-gon belül kirobbant konfliktus mértékét, azt azonban közöl-ték, hogy az összecsapás a Tienanmen tértől mintegy 8 kilo-méterre nyugatra a Katonati Múzeumnál zajlott le. A kör-nyék lakói elmondták, hogy egész éjjel fegyverropogást és robbanásokat hallottak.

Kínai források szerint sebs-ült katonákat láttak egy utcá-ban a főváros délkeleti részén. Más, meg nem erősített hírek szerint a katonák összecsaptak a Tienanmen tér környékén és Peking délnyugati részén is. A Mennyei Béke terét kedden reggel kilenc tank és 10 csapat-szállító harci jármű hagyta el kelet felé.

Hétfőn, késő éjjel katonai egységek több hidat és más, a Tienanmen térre vezető straté-giaiail fontos pontot foglaltak

el, tüzelve azokra az autókra és gyalogosokra, akik megpróbál-tak átjutni.

Hatalmas tömegek tüntettek hétfőn Sanghajban, Nansing-ban és más kínai nagyvárosok-ban, tiltakozva a szombat éjjel kezdődött vérontás ellen. A ha-lalos áldozatok számáról hiva-talos adat még mindig nem je-lent meg, nem hivatalos ösz-szegzések szerint az áldozatok száma 1500 és 3000 közé tehe-tő. A kínai kormány közlése szerint legalább 1000 katona halt meg, vagy sérült meg az el-múlt napokban.

A kínai hivatalos sajtó to-vábbra is védelmezi a fegyver-telen polgárok ellen végrehaj-tott katonai akciót, mint „bűn-özök” és „gonosztevők” elleni jogos lépést. Annak ellenére, hogy a kínai televízióban töb-bször is megismételt nyilatko-zatban dicsérték a kínai katonaság lépését, egyetlen vezető sem jelent meg a nyilvánosság előtt, vagy a képernyőn, hogy vállalja a felelősséget a döntés meghozataláért.

A pekingi lakosok hosszú sorokban állnak a piacok előtt, mivel a termelők nem tudnak keresztüljutni a katonai ellen-őrző pontokon. A gyü-mölcsök, zöldségek és a hús ára legalább 50 százalékkal lett

folytatás a 2. oldalon

Válság van, ellenszer még nincs

Manapság nehéz jókedvű felnőttekkel találkozni, legalábbis sokkal nehezebb, mint néhány évvel ezelőtt. Eluralkodni látszik az idegesség, a stresszállapot, divatos szóval a deviáns magatartás. Ha a dolgok mélyére nézünk, sokszor észrevehetők a háttérben a komoly társadalmi problémák — a borzolt idegek, a ráncos homlokok okozói.

— *Önök például napjainkban mi a fő gondja?* — kérdeztük Heimann Jánostól, a szekszárdi Szigma Építőipari Kiszövetkezet elnökétől.

— Számomra a legnagyobb problémát az jelenti, hogy nem látom a kiutat a mostani helyzetünkben — felelte valóban kissé borús arccal. — Ne is kérdezze, mit kéne tennünk a kitörés érdekében, mert ha ezt tudnám, nem ebben a székben ülnek.

— *Mégis, mit gondol, hol van a bajok gyökere?*

— Hangsúlyozottan a magánvéleményem szerint legelőször is azt kéne eldönteni, hogy mit akarunk magunkkal kezdeni — társadalmi méretekben, persze —, az elkövetkező időkben. Alapvető ideológiai kérdéseket kellene tisztáznunk, mert úgy érzem, ezek kötnek minket annyira gúzsba, hogy

nem tudunk előre lépni. Ez a mostani rendszer mai állapotában egyszerűen életképtelen, ezt be kell már látnunk, s aki erre nem hajlandó, annak félre kell állnia.

— *A rendszer melyik oldalára célozt, a gazdaságira, vagy a társadalmira?*

— Mivel a kettő nagyon szorosan összefügg, természetesen mindkettőre, egyik sem válhat jobbbá a másik változása nélkül. Azt el kell ismernem, hogy a szocializmus alap-elképzelései jók voltak — az esélyegyenlőség, a szociális gondoskodás hangsúlyozása, a kizsákmányolásmentes társadalom eszménye —, de ez, ami most nálunk folyik, már abszolút nem hasonlít az elgondoltakhoz. Ki tudja ma megmondani, hogy mi a szocializmus? Senki. Vagy ha ez az, ami most körülvesz minket, akkor ebből nem kérünk! Gazdaságunk a csőd szélén, a közmorál a felbomlás előtti pillanatban van, a vezetés iránti bizalom megszűnt, ezek már igazi válságtünetek!

— *Ha módjában lenne, min változtatna először?*

— A tulajdonviszonyok rendezése lenne a legsürgetőbb feladat, mert mindenki számára nyilvánvaló, hogy ami minden-

kié, az senkié, s az emberek ennek megfelelően is bánnak vele. Valaha én is dolgoztam nagyvállalatnál, ezért közvetlen tapasztalataim vannak e téren. Állítom, hogy mi nagyon gazdag ország vagyunk, mert ezt más nemzetgazdaság nem bírná ki.

— *A kiszövetkezetben jobb ennél a helyzet?*

— Igen, jobb, mert mi annak idején a saját gépeinket, eszközeinket, pénzünket fektettük be, és tudjuk, hogy fizetésünk, mozgóbérünk, vagy egyéb külön juttatásunk csak akkor lesz, ha a vállalt feladatainkat határidőre, megfelelő minőségben végezzük el. Nálunk tehát a közvetlen anyagi érdekelttség jobban érvényesül, mint egy nagyüzemnél. Nem akarom elkiabálni, de eddig még nem volt határidőcsúszásunk, s az embereink is minden hónapban kaptak fizetést.

— *Mi lenne a következő dolog, amit Ön szerint meg kéne reformálni?*

— Természetesen az adórendszer. Egyszerűen nem értem, miért nem lehet felülvizsgálni egy olyan — bizonyítottan politikai — döntést, amelyről már a meghozása pillanatában tudni lehetett, hogy nem lesz jó, mert óriási a telje-

sítményvisszatartó hatása. Az utóbbi másfél évben ezernyi bizonyítékot is láthattunk erre. Ám — hogy a mi házunk táján söpörjek először — a személyi jövedelemadó bevezetése előtt semmi problémát nem jelentett, ha a dolgozóinknak hétvégén, vagy munkaidő után kellett valamely munkát elvégezniük, szívesen vállalták. Ez a szövetezet szempontjából hasznos volt, hiszen a határidőt tartanunk kellett, a megrendelő időben kapta meg azt, amiért fizetett, s a munkás is jól járt, elsősorban anyagilag.

Az utóbbi időben azonban szinte bárkit lehetetlen rábírnai túlmunkára, mert azért ma már senki nem dolgozik, hogy egy bizonyos határon túl minden megkeresett forintjából felet adóba fizessen. S ebben a legszomorúbb az, hogy az emberek most sem pihenéssel, kapcsolódással töltik az idejüket, hanem munkával, mezőgazdasági tevékenységgel, mert csak így képesek megtartani a nehezen megszerzett, és nem is túl magas életszínvonalukat. Még az adórendszer bevezetése előtt komolyan gondolkodtunk azon, hogy azoknak az alkalmazottainknak, tagjainknak, akik nem fuszának hétvégén, külön pénzt, ötszáz

vagy ezer forintot adunk naponta, csak azért, hogy friss, regenerálódott emberekkel dolgozhassunk hét közben. Nekünk megérte volna, de az adórendszer miatt ezt sem tehetjük meg.

Az is közismert tény, hogy — az időt tekintve — egész Európában a magyar nép dolgozik legtöbbet, a bruttó egy főre eső nemzeti össztermék viszont csak hatoda-nyolcada az iparilag fejlett államok átlagának. Ez pedig nem a dolgozók hibája! S az sem lehet véletlen, hogy tőlünk nyugatra keményen megbüntetik azt, akit hétvégi fusi munkán kapnak.

— *A tulajdonreform megvalósítására tett eddigi erőfeszítések Ön szerint tehát nem elégségesek?*

— Nem, és nem értek egyet a vagyonekezelő szervezetek létrehozásával sem, mert végre felnőttek és tisztességesnek kellene nézni azt, aki ezt megérdemli, s azt hiszem az ilyenek vannak túlsúlyban a gazdaságban is. Ha például egy szövetezet fel akarja osztani a vagyont, vagy annak egy részét, az osztás mikéntjét azok tudják a legjobban megítélni, akik már régóta dolgoznak, s nem egy idegen. Az állami vállalatok rendbetételéről egyébként van egy teljesen egyéni ötletem, amín persze lehet vitatkozni, de egy biztos: a jó vállalatok javulnának tőle, a rosszak tönkremennének. Elképzelésem

szerint a vállalatok teljes vagyontát névleg fel kellene osztani a dolgozók között, azonban ha valaki állást kíván változtatni, akkor vigye magával a részét az új munkahelyére. A részjegyek után pedig kapjon mindenki év végén osztalékot, persze, csak ha a vállalatnak van miből fizetnie. Ezzel javulhatna valamelyest a munkavállalók tulajdonosi tudata.

— *Manapság egyre többet lehet hallani arról, hogy azokat, akik mai helyzetüknél felelősek, meg kellene keresni. Erről mi a véleménye?*

— Igen, szerintem is konkrétan meg kell nevezni, hogy ki miért felelős az utóbbi idők hibái közül. Nem lincselési szándékból persze, hanem azért, hogy végre tisztán láthassuk a közelmúltunkat is. Másrészt azt egyszerűen becsületbeli ügynek érzem, hogy ha valaki valamit elront, azt vállalja is magára. Nekem is minden évben ki kell állnom a szövetezet tagsága elé, hogy beszámoljak az előző évi tevékenységünkről, s ha nagy zúrt csinálnék, még börtönbe is kerülhetnék. Ugyanakkor azokban, akik ide juttatták az országot, még annyi becsület sincs, hogy elmondják: én ezt csináltam rosszul? Elvárható lenne, hogy végre a felelősök egyes szám első személyben beszéljenek az utóbbi néhány évtizedről.

Wagner Dezső

Mit lehet a romokon építeni?

Kína bizonytalan évtized előtt

Akár mennyire tenyérjósának hatott eleinte, most már bizonyosság: Kínában tíz évenként következnek be olyan fordulatok, amelyek a következő tíz évre meghatározzák az ország sorsát. Az 1957-es „nagy ugrás” után tíz évvel a „kulturális forradalom” forgatta ki sarkaiból a „középső birodalmat”. 1978-ban meghirdették a gazdasági reformokat, eljött Kína aranykora, amelynek 1989 júniusának elején a pekingi Tienanmen téren katonai sorúzt vetett véget.

E sorok írója jó három évvel ezelőtt, tudósítói megbízatásának lejártakor, egy elégedett, nemzetközi tekintélyre szert tett országot hagyott maga mögött. A külföld kezdte elhinni, hogy a kaotikus évtizedek után Kína lehiggadt, a négy modernizálás (mezőgazdasági, ipari, tudományos-műszaki, s csak utolsó sorban katonai) gondolata és gyakorlata mindennél előbbre való, minden erő e célnak rendeli alá energiáit. A politikában, elsősorban Teng Hsziao-pingnek, a gazdasági reformok atyjának vezérletével és körültekintő manőverezésével egyre inkább visszaszorult a balos hullám, s Teng menetrendje szerint körvonalazódott a „kis nagy ember” utáni korszak hatalmi-személyi elrendeződése a politikai csúcsokon. Az emberek élvezték az anyagi gyarapodást, s úgy tűnt, nem

igen foglalkoztatja őket, hogy a fellendülést alapjában véve ortodox politika keretezi. „Gazdagodjatok” — ezt volt a kínai falu, a reformok kedvezményezettjének jelszava, meg az, hogy az ég magas, a császár — a politika — messzé van.

A pekingi véres dráma képeit nézve másodrendűnek tűnik, hogy a nyolcvanas évek első felének benyomásai voltak-e hamisak, avagy az eltelt három év alatt változott meg valami alapvetően a kínai fejekben. E mondatnál e sorok írója kénytelen megszorítással élni. Úgy érzi, hogy bármennyire is bevilágítják az ország egét a pekingi torkolatútek, a válság 1989 júniusának elején (még mindig?) a városokra korlátozódik, a falusi Kína hallgat. A politikai görcsre érzékeny városi-értelmiségi rétegek mozdultak meg, s hozzájuk csatlakoztak a reformok páriái, a munkások, a közalkalmazottak, azok, akik a városok zsúfoltságában a bőrükön érezték egy meghaladásra ítéltetett politikai gyakorlat minden nyúgát. A 47 milliós párt kiskirályainak — a kádereknek — az uralmát, akik a megcsontosodás göggyével, a legitimitást egyszer s mindenkorra adottnak véve uralkodtak élet és halál felett.

A sors keserű fintora, hogy a világ legkiterjedtebb, Szczen-től Kantonig terjedő válság-vezetékben e pillanatban a nyu-

gati pólus, a sokáig válsággóc Lengyelország kínál modus vivendit, s a keleti végeket, a hosszú éveken át stabilnak tűnő Kínát tépik viharos szelek. A kínai válság általános, bár nem ismretlen tanulságokat kínál, nevezetesen azt, hogy tagolatlan társadalmak, a pártállam esetében a válság rohamosan ölti magára a rendszerválság jegyeit, a kormányzati válság pillanatok alatt bizalmi válsággá fajul. A válság Kína esetében sem rekedt meg köztes területeken, nem akadt levezető csatorna.

Az elkeseredés, az elégedetlenség csaknem össznépi jellegű. A hatalom megrettenését, a tűzparancs kiadását ez indokolhatja, de nem mentheti. Kiben bízzon a hatalom, ha egyszer a hatalom bástyáinak tűnő, a védett és kivételezett helyzetet élvező minisztériumok, közintézmények dolgozói is utcára vonulnak. A kínai események egyik új vonása ez.

A másik feltételezés, hogy Hu Jao-pang halálával, a zavarásokat indukáló eseménnyel utódlási harc tört ki. Rombadőlt a stafétabot átadásának gondosan kidolgozott Teng-féle forgatókönyve. E szcenárió alappillére volt, hogy Tenggel a kínai történelemből eltűnik az utolsó nagy formátumú, autokratikus, a nemzetet összetartó személyiség, s helyét többé-kevésbé homogén gondol-

kozású emberek csoportja foglalja el. E csoport az elmúlt években ki is emelkedett, de úgy tűnik, a törésvonalak mélyebbek. Nem kizárt, hogy bizonyos balos reflexek is újjáélednek, de e pillanatban a hagyományos ortodoxia és a radikális politikai reformok szükségességét vallók között húzódhat a határvonal. Az előbbivel azonosítják Li Peng miniszterelnököt, míg a másikkal a hivatalosan még mindig pártfőtitkár Csao Ce-jangot. Nagy kérdés, hogy az ortodoxiára hajló, de pragmatikusan cselekvő Teng Hsziao-ping mennyire ura még a helyzetnek, s képes-e a kisiklott vonatot valamiképpen visszahelyezni a sínré.

Végül, a kínai helyzet új vonása, s egyben a rendszerválság mélységének jelzője, hogy a pártállam tökéletlen válságkezelési mechanizmusát sem használva az ortodoxia erői rögtön a hadsereget hívták segítségül. Az éveken át háttérbe szorított hadsereg nagy visszatérése ez a kínai színtérre, ami a kínai reformfolyamat jövőjére nézve baljós árnyékot vet.

Az elkövetkezendő idők kérdése, hogy mit lehet majd a kínai romokon építeni, s ki lesz az, aki ezt majd vezérli. A megdöbbsent, s bizalmát megvonó külföld csak remélhet és asz-

Sarkadi Kovács Ferenc

Kínai katonák egymás ellen

Tömegtilatkozások a vérontás miatt

folytatás az 1. oldalról

magasabb. Sokan nem mennek dolgozni, mivel egyrészt szünetel a tömegközlekedés, másrészt pedig félnek, hogy lelövik őket.

Az amerikai, a brit és más nagykövetségek megkezdték Kínában tanuló állampolgáraik evakuálását, mivel attól tartanak, hogy a katonák esetleg behatolnak az egyetemek területére is. A pekingi nyugatnémet nagykövetség azt ajánlotta a

Kínában tartózkodó nyugatnémet állampolgároknak, hogy a lehető leggyorsabban hagyják el az országot.

A pekingi nemzetközi repülőtérrel szembe sok külföldi üzletember és turista vásárol repülőjegyet, hogy elutazzék. Szemtanúk szerint pánik nem tapasztalható a repülőtéren. Elmondták azt is, hogy az érkező gépeken az utasok száma nem éri el a teljes férőhely ötven százalékát sem.

Hamenei Irán új vallási-személyi vezetője

Ali Akbar Hasemi Rafszandzsani, az iráni parlament elnöke üdvözölte azt a döntést, hogy Ali Hamenei lett — Khomeini ajatollah utódaként — Irán új vallási-személyi vezetője. Kedden reggel milliók áramlottak Teheránba, az elhunyt síta főpap temetésére. Mint a teheráni rádió jelentette, Rafszandzsani szerint olyan személyiséget választottak erre a tisztségre, aki alkalmas arra, hogy tovább vezérleje az iráni forradalmat.

Az iráni fegyveres erők ugyancsak húsgnyilatkozatot tettek Hameneinek. Miközben Irán a felkorbácsolt vallási indulatok lázában ég, George Bush amerikai elnök nyilatkozatban mutatott rá arra, miként lehetne javítani az Egyesült Államok és Irán viszonyát. Bush egyrészt annak a kilenc amerikai állampolgárnak a szabadon engedését követelte, akiket Libanonban ejtettek túszul, másrészt általában véve is szükségesnek minősítette, hogy Irán hagyjon fel a terrorizmus támogatásával és állami szintű gyakorlásával.

Üzbég zavargások

Több tucat ember vesztette életét a hétvégén Üzbegisztánban kirobbant etnikai zavargásokban — jelentette hétfőn a szovjet televízió. A hírt a Vremja esti híradó egyik körzeti adásában ismertették, amelyet Moszkvában nem lehetett látni.

Az összecsapások az üzbégek és az úgynevezett meszhetiai török kisebbség között robbant ki Fergana város-

ban. Ez utóbbi népcsoport Grúziából származik és a második világháború alatt Sztálin parancsára telepítették át őket Üzbegisztánba. A TASZSZ korábban két halottról és 72 sebesültről szólt. A körzeti televízió szerint viszont a több tucat halálos áldozat mellett százak sebesültek meg. A beszámolókból kiderült: szörvénnyosan még hétfőn is lövöldözést lehetett hallani.

Mit doppeltem Boden —Kettős kötésben

EMBERI JOG

Az Emberi Jogok Nyilatkozata szerintem marhaság. Milyen alapon lehet ugyanis kijelenteni, hogy valakinek valamire van joga? A jog két forrásból származhat: vagy a közösség adja, vagy a közösség fölött álló erő. Az Emberi Jogok Nyilatkozata valamilyen közösségek fölött álló erőre hivatkozik, s noha nem határozza meg, hogy mi ez, tőle származtatja az alapvető emberi jogokat. Kurtán-furcsán kijelenti: minden embernek joga van ehhez meg ahhoz. S ugyan miért? A kefebajszú, a tányérsapkás, a golyófejű, a hájpacni és a többi meg csak röhög a markába, s egyszerűen azt mondja, hogy senkinek semmihez nincs joga. S be kell látnunk, igazuk is van, részint mert a jog, a jogot szavatoló erő nélkül egyszerűen nem létezik, részint meg azért, mert senkinek nincs semmihez joga.

Csak hogy a jog alapja éppen ez. A jog nem pozitív, hanem negatív, azaz nem az erőn alapszik, amely szavatolja, hanem éppen önnön nemléteire épül: arra az egyszerű igazságra, hogy senkinek nincs joga megölni, kirabolni, szolgásgba dönteni, irányítani és piszkálni másokat. A jog érvényesítéséhez mindig erőszakra, azaz jogtalanságra volt szükség, olyan jogot kell tehát teremtenünk, amely éppen az erőszak elvetését és megszüntetését tekinti fő feladatának. Az Emberi Jogok Nyilatkozatának csupán egyvalamit kellene kijelentenie, azt, hogy senkinek nincs semmihez joga, legkevésbé pedig ahhoz, hogy jogát erőszakkal érvényesítse. Ha a kopasz, a bajszos és a fonnyadt elveti a jogokat, kényszerüljön arra, hogy saját jogát is elvesse a többiekével együtt: a törvényeknek éppen azt kell büntetnie, ha valaki megalapozatlanul s megindokolatlanul jogot formál mások tulajdonára, értékeire, életére vagy személyére. Nem az embereknek van joguk munkához, megélhetéshez, szabadsághoz, hanem másoknak nincsen joguk ahhoz, hogy mindezt megtagadják vagy elvegyék tőlük. Az erő és a hatalom csak arra való, hogy önmagát féken tartsa és érvényesülni ne engedje. Az igazi törvény nem cselekvéseket ír elő, hanem cselekvéseket tilt: elsősorban azt igyekszik megakadályozni, hogy bárki alaptalanul jogot formálhasson mások tulajdonára vagy személyére.

A jog célja az igazság érvényesítése, eszköze pedig a törvény. A rómaiak, a legfőbb jogszakértők, eképpen foglalták össze a jog lényegét: „Neminem laedere, sua cuique tribuere”. Senkit nem szabad bántani, s mindenkinek meg kell adni, ami az övé. Helyesebb lett volna, ha azt mondják: „Senkit sem szabad bántani és senkitől sem szabad elvenni azt, ami az övé.” Hiszen így világosabb: a jog csak egyféleképpen érvényesítheti az igazságot, és a törvény csak egyféleképpen lehet igazi törvény, ha nem azt mondja meg, mihez van, hanem azt, hogy mihez nincs jogunk.

S elég, ha annyit mond: semmihez nincsen.

Magyar László András

Az elmúlt évben jelent meg az *Útban a csönd felé* című antológia, a Baranya Megyei Művelődési Központ kiadásában és támogatásával. A kötet a magyarországi német költők verseit mutatja be, magyar nyelven. Mintegy folyamatos-ságot jelent a szerzők számára az új, kettős megvalósítású vállalkozás, amely részben a Budapesti Tankönyvkiadó, valamint az Olms-Verlag (Hildesheim-New York) nevéhez fűződik. A külföldi kiadás Johann Schuth szerkesztésében lát napvilágot *Nachrichten aus Ungarn* címmel, míg a hazai kiadás — ugyancsak német nyelven — *Das Zweiglein (Az ágacska)* címet viseli. Az előbbi az „Auslandsdeutsche Literatur der Gegenwart” sorozat darabja, ami a jelenidő külhoni német irodalmát hozza reflektorközébe. A kiadvány egyik szerzője Bayer Béla költő-tanár. Nevét *Kioldvasó* című kötete tette ismertté.

— Jó három esztendeje már, hogy anyanyelvemen — németül — is írok és publikálok. Korábban hosszú ideig fordításokkal próbálkoztam. Igaz, csak kortárs szerzők műveivel, annak ellenére, hogy klasszikusokon „nevelődtem”. Goethe, Schiller, Morgenstern után

nagy kaland volt H. Kahlau, illetve Volker Braun világot magyarrá zabolázni. Jelenleg — a Drezda megyében működő irodalmi körök partnereként — neustadti, pirnai és drezdai alkotók műveit ültetem át magyar nyelvre.

Emellett a német nyelven írt verseim is folyamatosan napvilágot látnak, a Neue Zeitung, a Signale, valamint az évente megjelentő Deutscher Kalender lapjain. De a Stuttgartban megjelenő Unsere Post is közölt már verseimből.

— Jó lenne tudni, hogy egy magát német anyanyelvűnek valló magyar állampolgár és tanár milyen nyelven álmodik, milyen nyelven fogalmazza meg elsőként gondolatait?

— Álmodni németül szoktam. Gondolataimat azon a nyelven fogalmazom meg, amelyiken éppen aktuálisabb, illetve amelyiken pontosan tetten érhető annak igazságtartalma. A két nyelv sajátosságai grammatikailag, akusztikusan és nyelvi horderejét tekintve is eltérnek. Így az együttes jelenlét „kettős kötés” az, ami az ihletet, a nyelvi kényszer jobbitó erejét hordozza.

— Így van ez a hétköznapokon, a gyakorlatban is?

— Sajnos, nem. Közvetlen környezetemben igen keveset használom a németet.

— Miért?

— Vegyes házasságban élek. Feleségem kun-magyar egyfelől, másrészt a környéken beszélt sváb akcentust nem tanulhattam meg kielégítően. Fő kapaszkodóm az irodalmi nyelv, aminek erősítésében — a magánstúdiumokon kívül — az évente megrendezésre kerülő Literaturseminar-ok (német nyelvű irodalmi kurzusok) is segítenek. Emellett külföldre is mehetek tanulmányútra.

— Kíváncsi a továbbiakhoz — stílszerűen, németül — viel Spass, und von allem das Beste.

Veress Éva

Béla Bayer

Mutter

Wiegenlied
in der Ecke
des Mangels

Umsonst rege
ich mich
von deinen
Augen

Schmerzensschrei
flüchtet sich
aus meiner Kehle

An dein Gesicht
verbannt mich
unser Gott!

Bayer Béla

Anyám

Bölcsődal
a hiány szegletén

Hiába mozdulok
szemedhez.

Torkomból
jajszó menekül.

Arcodhoz
száműzöm
az Istent!

*

1989. június 7.

DÁTUM

3

Egy eldugott falu: Kötcese

Helytörténeti gyűjtemény a megszépült kúriában

A tihanyi várkapitányok leszármazottai

Egy 750 lelkes község a Balaton partjától ugrásnyira, mégis fényévnyi távolságra.

A „magyar-tenger” áldásából, hívakodó gyarapodásából a festőien szép lankák közé rejtőzött Köt-

cesének semmi nem jutott. Talán innen táplálkozik az az öntudatos kötődés, lokálpatrióta szellem, ami korántsem a virágzó települések kizárólagos sajátja. No és abból a cseppet sem szegénylivaló múlt-

ból, ami jobb sorsra zánta a somogyi falucskát.

Antall János és György tihanyi várkapitányok leszármazottainak vallják magukat a kötcseiek, bár az ősök nevének írása egyelőre kétsé-

ges. Férfiúi ágon ugyanis az egyik „1” lemaradt... A szelíd, dombos Pannon tájon később otthonosan rendezkedtek be a leszármazottak, biztos megélhetést találva. Nem véletlen, hogy tizenöt-tizenhét kö-

zépirtokost is említenek a község közeli történetéből, ám virágzó kúriáknak, gazdaságaiknak már csak nyoma látható. Az egyik rosszabb, a másik legrosszabb — így jellemzik állapotukat.

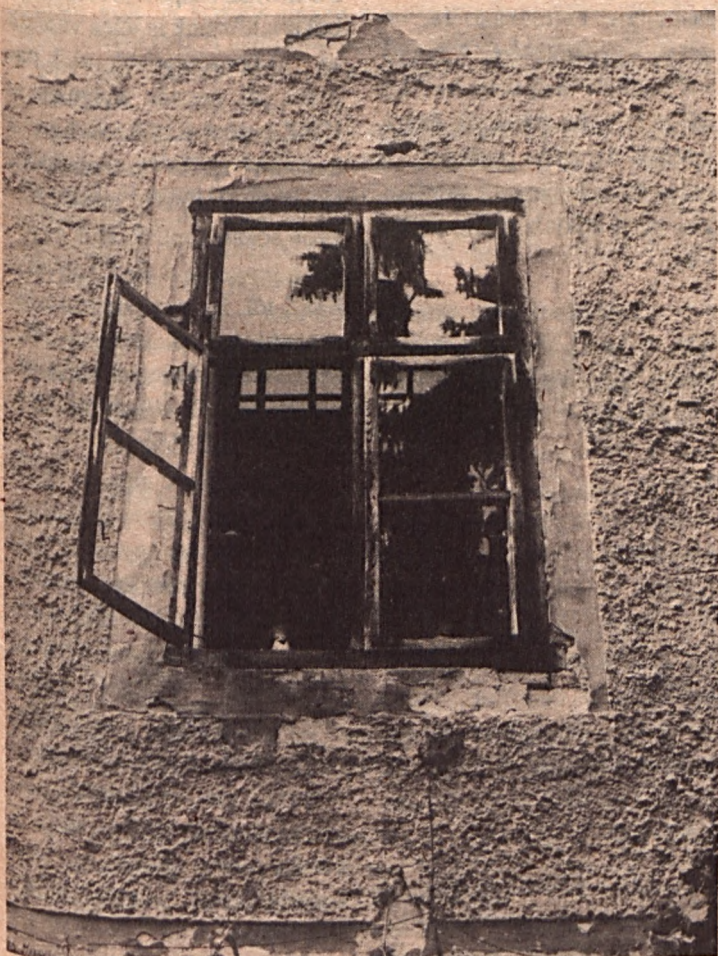
A bűnös falusorvasztó politika azonban nem tudta kiölni a szülőhelyhez fűző gondolati, érzelmi kapcsolódást. Így maradtak meg az frásos és tárgyi emlékek, születtek az értékes egyéni gyűjtemények — természetesen a köz javára. Helyi összefogással megszületett a felújított Kazay-kúriában a Mihály Gyula helyi lakos gyűjteményére épülő helytörténeti kiállítás. Itt láthatók két szobában, félszemesen elrendezve a határban talált pattintott kőszerszámok, őrlőkövek, érmék, fémpezsek, helyi vonatkozású iratok — például egy céhegyesítési okmány —, múlt század végi, dokumentum értékű fényképek, köztük egyikén a gazdakör jó kiállású

tagjai. Ottjártunkkor a honismereti szakkör búcsúzott éppen, az 5. osztálytól ugyanis már Szárszóra kell iskolába járniuk a gyerekeknek. Visszajöhetnek azért, ígérte Csepinszky Mária szakkörvezető, aki egyben a gyűjtemény kezelője és helyi idegenvezető is. Terveikről annyit mond, hogy a most látható Csepinszky Ottó-festménykiállítás után hasonló időszaki bemutatókat szeretnének. A szellemi értékmérés mellett a faritkaságok, az értékes park felmérése, megmentése következhet.

Tartozik ezzel önmagának, a múltnak, a szülőfalunak és nagyanyjának, Kazay Amáliának, akie a kúria volt.

K. Zs.

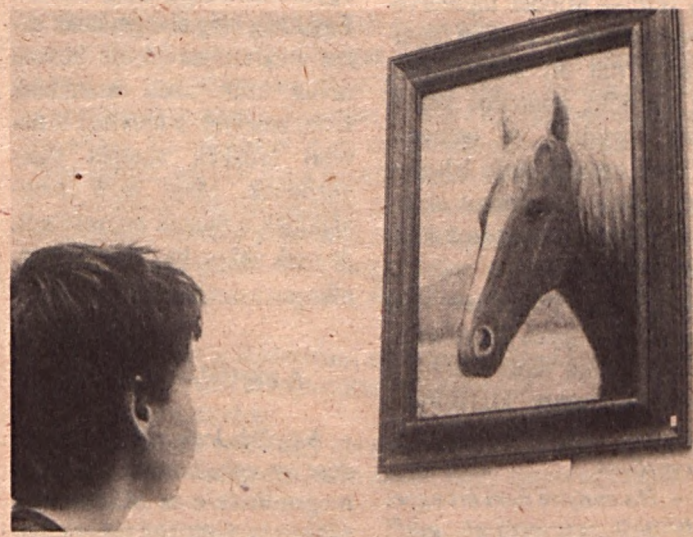
Kapfingér András felvétele

Világra nyitló ablak

A Kazay-kúriából alagút vezet a Kereki várba

Szembeszédő

A Nagy Imre-csoport a jugoszláv követségen

(1956. november 4—22.)

I.

A Nagy Imre és társai elleni perre került sor, amikor már csendesedni látszott a terror, s ezért különösen váratlanul érte a közvéleményt. Előkészítése és lebonyolítása mindvégig titokban maradt, ezért mindenkit villámcsapásként ért a Népszabadság 1958. június 17-i közleménye, amely egyidejűleg tudatta az ítéletet és azt a lesújtó hírt is, hogy a kivégzéseket már végre is hajtották.

A forradalom leverése után 20 hónapnak kellett elteltie ahhoz, hogy a szovjet vezetés és a Kádár-kormány ezt a brutális döntést meghozza. Nem feladatunk itt arról számot adni, hogy mi történt a kulisszák mögött a nemzetközi életben — milyen egyezkedések, viták folytak a szovjet tömb országain belül és kívül, s milyen megfontolások alapján született meg a döntés, amelyet senki nem várt — hiszen erről még ma sincsenek teljes és megbízható információink.

A forradalom leverése és a per lefolytatása közötti időben a főperben és a mellépekben szereplők egy része, valamint családtagjaik, hosszabb-rövidebb ideig Románia „vendégszeretét” élvezték, hollétük-ről még a szűkebb család is csak keveset tudott. Ebben az írásban arról kívánunk beszélni,

hogy november 4-én kik és miképpen kerültek a budapesti jugoszláv nagykövetségre, illetve onnan hogyan hurcolták őket Romániába, s az elhurcolásukig mi történt velük.

Az elmúlt esztendőben mind szélesebb körben (elsősorban a fiatalok körében) hallatlanul megnövekedett az érdeklődés a forradalom részletei és utóhatásai iránt. Az érdeklődők jogos hiányérzettel forgatták az „első nyilvánosság”-ban megjelent műveket. A hiányérzet oka nyilvánvaló. A hivatalos történetírás és a szorványdokumentumok összevetése, az ellentmondásoknak utánajárjon s a feloldásukra maga tegyen kísérletet. Igaz, jelentek meg Nyugaton is összefoglaló művek, s egyes részletek is napvilágot láttak önálló kötetekben, de a monografikus, az eredeti forrásokhoz visszanyúló, a forrásokat kritikailag is elemző összefoglaló mű még nem született meg. Ennek az okai nyilvánvalóak. A források jelentős része zárt archívumokban, szigorú védelem alatt áll, hozzá-

ferhetetlen. Azokat csak egyes, kivételezett történészek vehetik kézbe, kivonatos és célzatos közlés szándékával.

Most, amikor a forradalom után kivégzettek teljes névsorának közzétételére az erős társadalmi nyomás ellenére sem történik érdemleges lépés, világosan láthatjuk, hogy e kérdéskör a hatalom számára változatlanul tabu. A nyugati emigrációban született művek egy része forrásértékű; elsősorban azok, amelyek szerzőik saját tapasztalatait összegzik vagy a dokumentumgyűjtemények. A visszaemlékezéseket nem egyszer természetesen a szubjektívizmus illetve a források és az értesülések hiányossága miatt az egyoldalúság jellemzi. A romániai deportálásról a Nyugaton megjelent művekben már csak azért sem eshetett bővebben szó, mert mindazok a személyek, akiket Romániába deportáltak, illetve akik a Nagy Imre-perben — vagy annak mellépkereiben — részt vettek és nem hoztak ellenük halálos ítéletet, Magyarországon maradtak, s vagy ma is élnek, vagy természetes halállal haláltak meg. (Az egyetlen kivétel Kopácsi Sándor, aki vádlottja volt a Nagy Imre-pernek, és szabadulása után Kanadába emigrált.)

Bill Lomax könyvében a romániai deportálásnak nem szánja az azt megillető teret és jelentőséget, a hivatalos hazai források pedig felszínesen és gyakran kétértelműen ítélik meg a jugoszláv követségre menekülést, illetve az onnan Romániába történő szállítást. A hivatalos magyar történészek mindíg egyezkedtek a romániai deportálást Nagy Imre és társai ellen kijátszani, és az eseményeket úgy beállítani, hogy a követségre menekülés Nagy Imrét és munkatársait negatív színben tüntesse föl. Mindazonáltal erről a súlyosan kompromittáló, törvénytelen és fölháborító emberrablásról a legszívesebben hallgatnak.

A Romániában történtek — beleértve azt is, hogy hol tartózkodtak — teljesen ismeretlenek a magyar olvasó előtt. Már a Nagy Imre-csoport kinttartózkodása idején a hivatalos magyar szervek tudatosan félreinformálták a nemzetközi gyűjteményt, így terjedt el például — s tartja magát a mai napig is — az az értesítés, hogy Sinaiban voltak a deportáltak. Ugyancsak ismeretlen a közvélemény (de még a történész szakma) előtt is, hogy 1956. november 4-e után a magyar pártvezetők milyen kísérleteket tettek, hogy Nagy Imrét és társait önkritikára bírják, s azt is

felajánlották, hogy Nagy Imre lemondása esetén — rövid szünet után — visszatérhet a közéletbe. Kádárék tehát, miközben az első pillanattól készültek a brutális, véres leszámolásra, a tarsolyukban alternatív megoldást is tartogattak, amihez azonban Nagy Imrét maradtalan erkölcsi és politikai kapitulációjára lett volna szükségük.

A 20 hónap alatt — ami a követségre meneküléstől az ítélethirdetésig eltelt — jelentős kül- és belpolitikai változások következtek be, fokozódott a nemzetközi kommunista mozgalom és a szovjet tömb belső válsága, ugyanakkor a deportáltak hajthatatlansága, gyakran intrazingens magatartása is a hatalom jól ismert reflexét váltotta ki: történelmünkben nem először került sor a monstruális koncepció perre és a kivégzésekre, súlyos büntönbüntetésekre kiszabására.

Nem feladatunk annak a vizsgálata, hogy a per elkerülhető lett volna-e, ha Nagy Imre és társai másként viselkednek, ha teljesítik a hozzájuk intézett kéréseket, ha megalkuvó módon elismerik a Kádár-kormányt és önkritika gyakorlásával ellenforradalomnak minősítik az 1956. október 23. után történeteket, és negatívan értékelik a saját szerepüket. Valószínűleg jelentősen megkönnyítették volna a hatalom dolgát, hiszen a per súlyos teherrel volt Magyarország nemzetközi elismertetésének amúgy is rögzös útján, de korántsem biztos, hogy a megtorlás elmaradt volna, legfeljebb a brutalitás mértéke lett volna enyhébb.

Nyilvánvaló az is, hogy a magyar pártvezetés nem döntött egyedül abban a kérdésben, hogy milyen büntetést kell

kiszabni a Nagy Imre-csoport tagjaira. A szovjet vezetéssel és a szovjet tömb országaival történt előzetes egyeztetés után kerülhetett csak sor a perre és az ítéletekre. Az adott történelmi körülmények között másképpen elképzelhetetlen lett volna a Nagy Imre és társai elleni per lebonyolítása.

A per előkészítése és a per ideje alatt a vádlottakat távol kellett tartani a nyilvánosságtól, s meg kellett fosztani őket az informálódás lehetőségétől mindaddig, amíg ki nem kristályosodott a koncepció, s amíg nem derült ki egyértelműen, hogy az áldozat-jelöltek hajthatatlanok. Nehezen magyarázható, hogy miért kellett egy idegen országba deportálni a Nagy Imre-csoportot, s hogy a családtagokat miért tartották fogva egészen az ítéletig (sőt, még azután is, egy jó ideig). Erre talán az a magyarázat, hogy a hazai közvéleményben olyan nagy volt a népszerűségük, hogy a családtagok pusztán jelenléte is veszélyt jelentett volna, hiszen már a jelenlétük, de még inkább tiltakozásuk rendkívüli módon megnehezítette volna a tervezett eljárás lebonyolítását. S mert Magyarország kis ország, s nincs Szibériája, ezért egy idegen országra esett a választás.

Egy olyan országra, amely maximálisan kollaborált a Szovjetunióval, s amelyben a Szovjetunió minden tekintetben megbízható. Ilyen szövetséges volt 1956—58-ban Románia.

A történelem fintora, hogy az 1919-es tanácsköztársaság leverésében oly tevőlegesen közreműködő Románia ismét egy külső erővel leverett magyar forradalom vezetőinek deportálását vállalta magára.

(folytatjuk)

Inkább vétek a pártfegyelem, mintsem az emberiség ellen

Utolsó KISZ-gyűlés Somogyban

Szombaton 11 tagszervezet — a KISZ utódjaként — megalakult a Somogy Megyei Demokratikus Ifjúsági Szövetség, mely az alapító csoportok egyeztető fóruma kíván lenni. A szövetség és az egyes tagszervezetek között nincs alá- vagy fölérendelési viszony, a tagszervezetek önálló társadalmi szervezetekként működnek, önállóságuknak csak a közös politikai program és a DEMISZ Kongresszuson elfogadott platform szab korlátokat.

Egy ideig még elvegetálnak...

Soós Tibor rajztanár Igalból úgy véli: — Minden tagszervezetnek meg kellett volna fogalmaznia, mit ért szövetség, mit vár tőle, pontokba kellett volna foglalnia az igényeit. Az csak ezután lépés lehetne, hogy közös álláspontot alakítsunk ki bizonyos érdekek képviselőire.

— Ez az értekezlet nem ilyen elvek alapján jött össze...

— Nem, itt most először a közös programot kialakítjuk, utána kezdünk ehhez „alulról szerveződni”.

— Ha ennyire nem ért egyet a felülről szervezéssel, mitől ilyen aktív az értekezleten?

— Akárhogy rúgkapálnék is, megszületne a politikai program, az együttműködési szabályzat. Ha már így alakul, legyen benne a mi véleményünk is, szeretnénk úgy alakítani, ahogy az nekünk a legjobb.

— Nem lenne jobb, ha önállósodnának?

— Nem, még ebben a helyzetben is érdemes a megyei szövetséghez tartozni. Vannak olyan szolgáltatások, jogosítványok, amiket csak itt kaphatunk meg.

— Hogyan lesz ebből működő szervezet?

— Amelyik nem alulról épül, és nem úgy működik, az egyszerűen meg fog szűnni. Egy ideig még elvegetálnak ezzel a szisztémával, de hosszú távon csak azok maradnak fenn, amelyek a helyben főlismert érdekek alapján szerveződnek. Majd azok megalkotják a maguk szövetségét, de csak akkor, ha szükségét érzik.

A párttal, a néppel...

A gyűlés legkeményebb kérdése az volt, hogy név szerint megemlítsék-e az MSZMP-t a szövetségi politikai programjában. A vitában négy apparátusi

dolgozó győzködött egy pedagógust és egy ötödik apparátusit.

Végül az MSZMP belekerült a programnyilatkozatba. Jeles Zoltán az egyik kisebbségi, a főnyódi DEMISZ Fórum titkára mondja erről:

— Egy politikai programban átfogó alapelveket kell megfogalmazni. A miénkbe bekerült, hogy szövetséget keressünk a pártokkal, társadalmi szervezetekkel. Egy program attól lesz demokratikus, hogy nem tesz előzetesen megkülönböztetést a lehetséges partnerek között, nem emel ki senkit a többi közül.

— Tizenkilencen veled értettek egyet. Az alapszabály az ilyen határozatokhoz egyhangú döntést ír elő. Nem volt szabálytalan a javaslat elfogadása?

— Mi ellene szavaztunk, de a szövetség fennmaradása érdekében tudomásul vesszük a többség álláspontját. Természetesen megtartjuk ellenvéleményünket, és ez a döntés csak a szövetségre vonatkozik, a mi tagszervezetünkre nem.

Az ülés utolsó felvonásában megválasztották az „új” vezetőséget, amely a régi lett. Az elnök, dr. Kovács Lajos és az al-elnök, Simon Gábor, egyaránt

megkapta az összes érvényes szavazatot. A jelölés során Návai Zoltán — volt apparátusi dolgozó — kísérletet tett arra, hogy dr. Kovács Lajost zavarba hozza, de a küldöttek bizalma rendíthetetlen maradt.

A régi-új elnök

— Miért kell az ifjúságnak megyei szövetség, amikor minden érv a megerendszer ellen szól?

— Én úgy tekintem a meggyét, mint egy közigazgatási csinálmányt, melynek lényege a fölülről való ellenőrizhetőség, nem pedig az alulról építkezés. Mégis létre kell hoznunk a megyei szövetséget, mert a kicsi szervezetek gazdaságilag nem tudnának működni, csak akkor van esélyük a fennmaradásra, ha összedobják, amilyük van. A másik — talán fontosabb — ok, hogy amíg van megyei tanács, megyei pártbizottság, addig kell egy megyei ifjúsági szövetség is. Persze, ez a megyei szövetség teljesen más, mint a régi. Ha van olyan álláspont, amit mindenki elfogad, akkor ezt meg kell jeleníteni szövetségi véleményként, ha nincs, akkor minden szervezetnek saját ügye, hogy képviselje érdekeit.

— Ha helyesek az információim, az utolsó két órában csak bejönni lehetett az épületbe, kimenni nem. Mi volt ennek az oka?

— Én ellene vagyok minden ilyen küldöttgyűlésnek, mert nem alkalmas politikai álláspontok kimunkálására, nézetek egyeztetésére, kompromisszumok megkötésére. Így megértem, ha sokaknak érdekeltenek az ilyen gyűlések, de csak akkor hozhatunk döntéseket, ha a küldöttek 2/3-a jelen van.

— Többeknek az a véleménye, hogy az alulról építkezés csak jelszó, most is előbb létrejön a megyei szövetség, mint a valódi, az alapszervezetek működése.

— Igen, ez jellemzi a KISZ átalakulását. Ezt a folyamatot felülről vezérelték, hogy alulról szerveződjön. Persze, ez fából vaskarika. A sietségnek pedig az az oka, hogy június 30-ig be kell jegyeztetni magunkat a bíróságon, ha a DEMISZ-ben alapító tagok akarunk lenni.

— A politikai programba bekerült, hogy szövetséget keressünk az MSZMP reformerőivel. Mi lesz akkor, ha egy eset-

leges pártszakadás után a mai ortodoxok viszik tovább az MSZMP nevet? Akkor is marad ez a „hűségnyilatkozat”?

— Biztos, hogy nem maradhat, de a kérdés nem ilyen egyszerű. Ne higgyük azt, hogy a DEMISZ csupa ifjú reformerből áll, köztünk is jelen vannak az ifjú konzervatívok, akik nagyon jól érezték magukat a KISZ-ben. A KISZ mindig is a hatalom mellé szerveződött, sohasem az ifjúság mellé. Nagyon sokan vannak, akik egyéni szinten rengeteg dolgot kaptak a KISZ-tól, így egy pártszakadás azonnal együtt járna a DEMISZ darabokra szakadásával. Akkor pedig a kiinduló kérdés már nem lesz időszerű.

A választások után az egyik küldött megkérdezte az új elnököt, mi lesz, ha egyszerre kell képviselnie a párt és a megyei DEMISZ ellentétes álláspontját, — például Bős-Nagymaros kérdésében. Kovács Lajos székfoglalójában elmondta, hogy talán ilyen konfliktushelyzetre már nem kerülhet sor, de ha mégis: „Inkább vétek a pártfegyelem, mintsem az emberiség ellen.” — adott választ a kérdésre.

Győrffy Árpád

Öreg kosárlabdát játszanak a magyarok

Lengyel játékos már lassan egy tucat is játszik, vagy ha úgy tetszik, „levelet” a magyar férfi kosárlabda-ligában, de edző csak egy akad. Tomasz Szułazek az ezüstérmes Oroszlány tréner — hat éven át a lengyel válogatott másodedzője volt — letette névjegyét nálunk is. Nem elsősorban azzal, hogy az érkezése előtti szürke, alig közepecsapat bányász-együttesből hazai sztár csapatot csinált, hanem a moder kosárlabdázás szemléletét is „becsente” az országba. Kétségtelen, hogy két vendégmunkás honfitársa Weglorz és Szcubial — az ő pontjaik, tapasztalatuk nélkül — a sportos szlenggel élve: Sehol — valahol a felsőházban — lett volna az Oroszlány, de az a kosarakon, nyert mérkőzéseken túlmutató szemlélet, ami az oroszlányi csapatot jellemezte, mégis csak az edző érdeme.

— *Mi ennek az új szemléletnek a lényege?* — kérdeztük a kiváló lengyel szakembert.

— Semmi különös. Meg kell nézni, hogy mik a mai, modern kosárlabdázásnak a követelményei és ehhez igazítani a mindennapi edzőmunkát. A magyarok nem nagyon akarnak haladni a korrál. Önöknek még jobbára abban a stílusban játszanak a csapatok, ami a régmúlt időben volt jellemző. Ez lehet látványos, közönségvonzó, de a nemzetközi porondon nem sok babér terem.

— *Önt — mint hallottuk — legjobban az döbent meg, hogy a magyar csapatok nem tudnak, de nem is akarnak védekezni. Így hiába lenne egy nemzetközi szintű irányítója a válogatottunknak, az még ön-*

magában nem lenne garancia a sikeresebb szereplésre.

— Tény, hogy jó védekezés nélkül nem létezik jó csapat. Nálam abban a bizonyos fontosságú sorrendben a kosárszerzés, a dobás, csak a harmadik elem. Tudniillik először, de lehetőleg minél többször meg kell szerezni a labdát, hogy támadni tudjunk. De ezt legtöbbször csak kitűnő palánk alatti játékkal lehet. Miképpen a labdának az ellenfél kosarába juttatásához is jó „táblás játék” kell. Ha ez megvan, akkor jöhet a dobás, a kosárszerzés.

— *Ha ez ilyen egyszerű lenne... Egy együttes csapatvédekezés összehangolt munkát, kiváló taktikai érzéket feltételez, de mindenekelőtt kiváló fizikai és pszichikai erőnlétet. Enélkül el se lehet kezdeni.*

— Pontosabban itt kell elkezdni. Előbb kitűnő fizikai állapot kell. En például a felkészülés minden szakaszában nagy figyelmet fordítok a terhelhetőségre. Van egy orvos-fiziológus munkatársam, barátom, aki naprakész információkkal lát el. Így mindig tudom, hogy az egyes játékosnak mi kell. Az elvégzett speciális munka után például egy játékos néhány napig csak kocog, azután vesz részt kosaras edzésen. Vagy pedig folyamatosan tovább terhelem, éppen a képességfejlesztés miatt. Így el tudjuk kerülni az elhúzódó makacs sérüléseket is. Oroszlányban összesen hat meghatározó emberem van, ha bejött volna egy sérülés is — végünk van.

— *Játsszunk el a gondolatot! Ha Ön lenne a Magyar Kosárlabda Szövetség vezetője,*

hogyan látna munkához a megújulás érdekében?

— Egy évben többször is nemzetközi edzői konferenciát rendeznék a magyar szakemberek számára, hogy lássák, győzödjének meg róla, mi a menő és hogyan lehet eljutni ideig. A következő lépés az lenne, hogy még többet játszatnám a csapatokat olyan országok ellen, amelyek előrébb járnak a magyaroknál. Nem kell ehhez elmenni Amerikába, mint azt a válogatott tette néhány évvel ezelőtt. A szomszédos Jugoszlávia ebből a szempontból még ki nem aknázott lehetőség. Ennek együttes, jótékony hatásának jelentkeznie kellene az eredményességben.

Szułazek még nem döntött, de könnyen lehet, hogy nyáron hazatér. De ha most nem, jövőre biztosan. A jelekből ítélve — sajnos — hazaviszi a szemléletét is!...

Bálint Gy

Megálljt parancsol-e a Fradi a feltámadt Vasasnak?

Ha a színvonal nem is, de az a kiélezett, nyílt harc, ami két fordulóval a zárás előtt a magyar bajnokságot jellemzi — a dublini újabb keserű pirula után is — kicsalja a lelátókra a foci híveit. Az Üllői úton a hirtelenjében igen érdekessé vált Ferencváros—Vasas összecsapás telt házzal számított. A Vasas nem várt, szinte a 24. órában történő feltámadása többekben is gyanút ébreszt, hiába az elmúlt évek, évtized morális viszontagságai — minden rosszindulatra való hajlandóság nélkül is — kialakítanak egyfajta reflexet. Ha az Üllői úton is folytatódik a Vasas-menetelés, akkor eltűnhetnek azok a bizonyos kételyek, ugyanis aligha valószínű, hogy a bajnoki címre is esélyes, lendületes, odahaza különösen veszélyes Fradi így vagy úgy áldozna a Vasasért.

Még öt csapat küzd a dobogós helyezések valamelyikéért, hetet pedig (!) — ilyen már régen volt a magyar bajnokság hajrájában — a kiesés réme fenyeget. Közülük a ZTE helyzete látszik a legnehezebbnek, noha e pillanatban két ponttal többjük van a zalaiknak, mint a Vasasnak és a Haladásnak. Ma a Bp. Honvédot fogadják, a fővárosiak — csakúgy, mint legutóbb Szombathelyre — most is három pontért utaznak. Ha ennek megakadályozására nem lesznek képesek Csepregiek, akkor a zárófordulóban különösebb reményük még az osztályozós 13-14. helyezés egyikére sem lehet, hiszen a Fáy utcában a Vasas ellen még egy százalék esélyük sincs a pontszerzésre. A Haladásnak sincs sokkal több ma délután a Hungária körúton az MTK ellen, de annál több

Szombathelyen a Békéscsabával szemben a következő körben. Igaz, ez az esetleges három pont is lehet, hogy csak a pótvizsgára jogosít fel, de mindenki tudja, érzi, sejt, hogy az NB II valamelyik másodika ellen — kuparendszer ide vagy oda — nem lehet különösebb gondja ennek a morálisan szétesett Haladásnak, de a többi élvonalbelinek sem. De ez már egy más kérdés.

A dél-dunántúli csapatok közül a PMSC javíthat helyzetét, hiszen a már kiesett Dunaujvárost fogadja. De a mai, sérülésektől tizedelt, sokszor széteső játékot nyújtó PMSC-nek nem lesz könnyű begyűjteni a három pontot. A Siófok az eddigi sikeres idegenbeli szereplését Tatabányán is folytatni kívánja, s ezzel feledtetni a Rába el-

leni hazai fiaskót. A forduló kérdése még feltétlenül az is, hogy a ki- fulladni látszó Videotonnak jót tett-e a kis szünet, össze tudják-e szedni magukat a fehérvári fiatalok, hogy beleszóljanak a dobogós helyezések sorsába.

A mai, 29. forduló párosítása: MTK-VM—Haladás, Békéscsaba—Ú.Dózsa, Tatabánya—Siófok, Videoton—Veszprém, FTC—Vasas, PMSC—Dunaujváros, Rába ETO—Vác, ZTE—Bp. Honvéd. (Kezdés 17 óra.)

A 30. forduló (június 10., szombat) másora: Ú. Dózsa—PMSC, Haladás—Békéscsaba, Vasas—ZTE, Veszprém—FTC, Dunaujváros—Rába ETO, Vác—Tatabánya, Siófok—Videoton, Bp. Honvéd—MTK. (Valamennyi mérkőzés 17 órakor kezdődik.)

Az NBI állása:

1. Bp. Honvéd	28	14	6	1	7	38-26	55
2. MTK-VM	28	12	8	3	5	39-32	55
3. Ferencváros	28	14	4	3	7	43-29	53
4. Videoton	28	16	-	4	8	55-31	52
5. Rába ETO	28	14	3	2	9	41-30	50
6. Békéscsaba	28	12	4	2	10	39-32	46
7. Váci Izzó	28	10	5	5	8	31-29	45
8. Tatabánya	28	10	3	6	9	35-34	42
9. Veszprém	28	9	6	2	11	23-32	41
10. Pécsi MSC	28	8	3	7	10	32-34	37
11. Siófok	28	8	4	5	11	33-39	37
12. Ú. Dózsa	28	9	2	4	13	33-33	35
13. Zalaegerszeg	28	7	4	5	12	35-38	34
14. Haladás	28	6	5	4	13	29-42	32
15. Vasas	28	7	2	7	12	33-54	32
16. Dunaujváros	28	3	6	5	14	26-50	26

A góllövőlista élcsoportja:

18 gólos: Petres (Videoton)
15 gólos: Szabadi (Vasas)
13 gólos: Fischer (Ferencváros), Kámán (ZTE)
10 gólos: Kiprich (Tatabánya), Mörtel (Rába ETO), Jován (Videoton)
9 gólos: Csucsánszky (Videoton), Fodor (Bp. Honvéd), Handel (Rába ETO)
8 gólos: Balogh G. (Vác), Pölöskei (MTK-VM)

Milan Kundera:

BÚCSÚKERINGŐ

— Nagy megkönnyebbülés, hogy ezt tőled hallok. Tudod, nem ok nélkül kérdeztem, amit kérdeztem. Egy ideje névtelen leveleket kapok. Azt írják, hogy nincs jogom megjárni a mártír lányát, mert az apám, mielőtt felakasztották, maga is számos ártatlan embert juttatott börtönbe, akiknek az volt az egyetlen bűnük, hogy másképp látták a világot, mint ő.

— Hülyeség — mondta Jakub.

— A levelek szerint apám erőszakos, fanatikus és kegyetlen ember volt. A levelek ugyan névtelenek és rosszindulatúak, de nem primitívek. A levélírók túlzások nélkül, tárgyilagosan és pontosan fogalmaznak. Már-már azon vettem észre magam, hogy hiszek nekik.

— Ez még mindig a bosszú végeérhetetlen láncolata. Mondok én neked valamit. Amikor apádat lecsukták, a börtön tele volt azokkal, akiket a forradalom első hulláma juttatott oda. A foglyok felismerték benne a neves kommunista politikust, az első adandó alkalommal rárohantak és eszméletlenül verték. A fegyőrök rosszindulatú mosollyal nézték az esetet.

— Ezt tudom — mondta Olga, és Jakub rádöbent, hogy olyasmint mond, amit már sokszor hallott a lány. Már régen megfogadta, hogy ezekről a dolgokról nem fog beszélni, de nem sikerült megtartania. Épp olyan nehezére esett, mintha valakitől, aki egyszer túlélt egy autóbalesetet, azt kívánnák, hogy ne gondoljon többé rá.

— Tudom — ismételte Olga —, de nem hibáztatom azokat az embereket. Ítélet, sőt, gyakran a legkisebb ok nélkül börtönözték be őket. S egyszerre csak egy olyan embert láttak maguk előtt, akit mindezzel felelősnek tudtak.

— Abban a pillanatban, amikor az apád felvette a rabruhát, már az egyik volt közülük. Nem volt értelme, hogy bántsák, még kevésbé a röhögő örök szemé láttára. Nem volt az más, csak gyáva bosszú. A legalantasabb vágy, hogy belerúgjanak a védtelen áldozatba. S azok a levelek, amelyeket te kapsz, ugyanebből a bosszúszomjából fakadnak, amely — most látom — erősebb az időnél is.

— De Jakub! Százezer embert börtönözték be! S közülük több ezer sohasem jött ki élve onnan! És soha, egyetlen bűnöst sem büntettek meg! Amit te bosszúvágnak nevezel, az semmi egyéb, mint kielégítetlen vágy az igazságtevésre!

— A lányon megbosszulni az apját: ennek semmi köze az igazsághoz. Emlékezzél, apád miatt hogyan vesztetted el az otthono-

dat, nem tanulhattál, el kellett költöznöd a városból. A halott apád miatt, akit szinte nem is ismertél! És most tovább kellene, hogy szenvedj az apád miatt, csak ezúttal a másik oldal bántásaitól? Elmondom neked életem legszomorúbb felfedezését: az áldozatok semmivel sem jobbák, mint a hóhéraik. Könnyen el tudom képzelni az eseményeket fordított szereposztásban is. Te ebben alibike-resést láthatsz, amivel az ember ki akar bújni a felelősség alól, és az egészséget a teremtő vállára akarja rakni, aki olyannak alkotta meg az embert, amilyen. És talán jó is, hogy így látod. Mert ha az ember eljut odáig, hogy nincs különbség a gyilkos és az áldozat között, akkor felhagy a reménnyel. Ez pedig, ha nem tudnád kedvesem, a Pokol meghatározása.

5.

A két kollégánál már alig bírta kivárni, hogy megtudja, hogy végződött Ruzena tegnapi találkája, de a fürdő másik végén voltak szolgálataiban, s csak három körül kapták el kollégánójukat, hogy beborítsák kérdéseikkel.

Ruzena húzódozott a válaszolástól, majd bizonytalanul kinyögte:

— Azt mondta, hogy szeret, és hogy elvesz feleségül.

— Látod! Nem megmondtam! — mondta a vézna. — És elvállalok?

— Azt mondta, hogy el.

— Kénytelen lesz — mondta a harmincöt éves élénken. — A gyermek az gyermek. És az ő feleségének nincs gyereke.

Ruzena most már kénytelen volt színt vallani:

— Azt mondta, hogy elvisz Prágába. Keres nekem ott egy helyet. Azt mondta, hogy elmegyünk Olaszországba szabadságra. De nem akarja az egészet rögtön egy gyerekkel kezdeni. És ebben igaz van. Azok az első évek a legszebbek, és ha gyerekeink lenne, akkor nem élvezhetnénk egymást.

A harmincöt évesnek távra maradt a szája:

— Micsoda? Te el akarod vetetni?

Ruzena bólintott.

— Te megőrültél! — kiabálta a vézna.

— Az ujjá köré csavart — mondta a harmincöt éves. — Abban a pillanatban, mikor elvetetted, máris füttyül rád!

— Ugyan, miért füttyülne?

— Na, fogadjunk!

— De ha szeret!

— És honnan tudod, hogy szeret? — kérdezte a harmincöt éves.

— Ó mondta.

— Akkor két teljes hónapig miért nem jelentkezett?

— Félt a szerelemtől.

— Micsoda?

— Hogyan magyarazzam meg? Félt attól, hogy belém szeretett.

— És azért szívódott fel két hónapra?

— Ki akarta próbálni, hogy el tud-e felejteni. Ez érthető, nem?

— Aha — vágta rá a harmincöt éves. — Aztán, mikor megtudta, hogy felcsinált, rögtön rájött, hogy nem tud elfelejteni.

— Azt mondta, örül, hogy terhes vagyok. De nem is a gyerek miatt, hanem, hogy jelentkeztem. Ettől jött rá, hogy mennyire szeret.

— Úristen, milyen hülye vagy — mondta a nagyszájú.

— Nem tudom; miért lennék hülye.

— Mert a gyerek az egyetlen, amivel sakokban tarthatod — mondta a harmincöt éves. — Ha elvetetted, nem marad semmi, ő pedig itthagya faképnél.

— Én azt akarom, hogy önmagamért akarjon elvenni, ne a gyerekért!

— Mondd csak, mit képzelsz te magadról? Mi az ördögnek akarna elvenni önmagadért?

A két nő még hosszasan gyözködte Ruzenát; lázasan bizonygatták neki, hogy a gyerek az egyetlen aduja, amiről nem mondhat le.

— Én sohasem vetném el a gyereket. Ezt én mondom neked! Soha, érted, soha! — mondta a vékony.

Ruzena egyszerre gyámoltalan kislánynak érezte magát, míg végül kibökte (ugyanaz a mondat volt, amely tegnap visszaadta Klíma életkedvét):

— Akkor most mondjátok meg, mit csináljak?

— Állj a sarkadra! — mondta a harmincöt éves, majd kihúzta a szekrénye fiókját és kivett belőle egy tablettás üvegsé. — Ne sze, ezt vedd be! Hiszen csak úgy reszketsz az idegességtől! Ez majd megnyugtat!

Ruzena bekapott egy tablettát és lenyelte.

— Tartsd csak meg az üveget. Rá van írva, hogy háromszor naponta, de csak akkor vedd be, ha meg akarsz nyugodni. Amikor az ember ilyen ideges, hajlamos rá, hogy mindenféle számárságot csináljon. Ne felejtse el, hogy ez egy rafinált vén róka! Sok mindent megélt már! De most egykönnyen nem szabadul!

Ruzenában megint minden összezavarodott, nem tudta, hogy mit tegyen. Néhány pillanattal ezelőtt még azt hitte, hogy határozott, de a kollégánok érvei meggyőzően hangzottak, és ismét kibillentették határozottságából. Feldúltan ment lefelé a fürdő lépcsőjén.

Amikor leért a földszintre, az előcsarnokban egy fiatalember rohant hozzá. Arca kivörösödött az izgalomtól.

A lány ráripakodott:

— Mondtam már, hogy ide sohasem jöhetsz be. És azok után, ahogy tegnap viselkedtél, nem értem, hogy mersz egyáltalán idejönni.

— Kérlek, ne haragudjál! — kiáltotta a kétségbeesett fiatalember.

A Róbert germán eredetű név. Jelentése: dicsőségében ragyogó. Védőszentje Róbert, bencés apát. Szigorított fegyelmű kolostort alapított Molesme-ben és Citeaux-ban (Franciaország), és ezzel egy új szerzet, a ciszterciák alapítója lett, 1111-ben halt meg.

A Nap két: 3.48 órákor nyugszik: 19.38 órákor

A Hold két: 7.08 órákor nyugszik: 22.57 órákor

Ifjú békepilóta

Hosszú útra indult hétfőn egy 11 éves amerikai kisfiú: egymotáros Cessna 210 típusú sportrepülőgépével keresztülzeli az Egyesült Államokat és a Szovjetuniót, hogy találkozhasson Moszkvában Mihail Gorbacsovval.

Tony Aliengenát, aki eddig is a legifjabb távolsági repülőnek számított, az útra elkísérik szülei is. Az előzetes elképzelések szerint 35 leszállással, 47 nap alatt kerül meg a földet és tér vissza otthonába.

Indulás előtt az ifjú pilóta újságíróknak elmondta, sok levelet visz magával a szovjet iskolásoknak és vele van az a békeüzenet is, amelyet kétszázézer gyerek írt alá az Egyesült Államokban.

Tony az első nyugati sportrepülő, aki engedélyt kapott a szovjet hatóságoktól a Szovjetunió területének átrepülésére.

Tragédia Pécsváradon

Súlyos bűncselekmény történt hétfőn este fél nyolckor Pécsváradon. Boris József 61 éves nyugdíjas, pécsváradai lakos eddig ismeretlen okok miatt életveszélyesen megsebesítette feleségét, a 60 éves Boris Józsefnét. A segítségére

siető szomszédok közül Méhes Géza nyugdíjast is olyan súlyosan megsebesítette, hogy sérüléseibe a helyszínen, Bayer Ferencné (61 éves) a kórházba szállítás után belehalt.

A 62 éves Bayer Ferencet súlyos, életveszélyes, a 28 éves

Kovács Károlyt súlyos sérülésekkel szállították a pécsi Honvéd Kórházba.

A Baranya megyei Rendőr-főkapitányság szakértők bevonásával — Boris József őrizetbevétele mellett — megkezdte a vizsgálatot.

— Egy asszony meghalt, többen megsebesültek a Bulgáriában pusztító itéletidőben. Az ország északi részén, Plernev város környékén hurrikán erejű szélvihar és jégeső söpört végig. A BTA jelentése szerint tojás nagyságú jégdarabok hullottak, épületek, lakóházak rongálódtak meg. A mezőgazdaságban is nagy károk keletkeztek.

— A házasság céljaira szolgáló magánzárkák készítenek kísérleti jelleggel két nyugatnémet börtönben. A börtön szabályzat öt órában szabja meg a férj és a feleség meghitt együttlétére biztosított időt...

— A rendszeres gyermekáldás a boldogság legfőbb forrása, a fogamzásgátlók alkalmazása pedig káros az egészségre. Ez a véleménye egy 42 éves szaud-arábiai férfinak, akinek 3 felesége és 34 gyermeke van. Elmondása szerint hitvesei — akik közül kettő is-

mét terhes — boldogan élnek egymás mellett. A férfi 14 évesen nősült először.

— A Budapest Táncegyüttes folklór-műsorát láthatják az érdeklődők ma 21 órákor Siófokon, a Dél-Balaton Kulturális Központban.

— Nemzetközi TV-parlament, Zágráb-Budapest.

A Magyar Televízió és a Televízió Zagrab június 8-án élő közvetítésben „TV Parlament”-et rendez. A műsorban politikusok, közgazdászok, jogászok, munkások, újságírók beszélgetnek a piac-gazdaságról.

— A Pécsi Szimfonikus zenekar hangversenyét rendezik meg ma 19.30 órákor Szekszárdon, a Művészetek Házában. Közreműködik Eötvös József gitáron, Kirsi László obón, Krómy Judit continuoán, Sebestyén János orgonán. Énekel Kunz László, vezényel Károly Róbert.

Pécs, Szabolcsfalun 2 szoba komfortos kertés ház hatszáz ezer forintért eladó. Érdeklődni: Benczekéknél, Néprfront u. 14. szám alatt, a 31-es busz végállomásánál.

Csokonyavisontán, a fürdőtől 5 percire bérelt telken faház teljes berendezéssel, százhatszáz forintért eladó. Levél-

cím: Derka Lászlóné, 7632 Pécs, Sarolta u. 3.

Másodállást keresek, minden érdekel, „35 éves nő” jellegre a pécsi Sallai úti hirdetőbe.

Skoda 120 L kiutalás 1991-es visszaigazolással eladó. Andok Róbert, 7391 Mintszentgotisa, Kossuth u. 34/a.

Időjárás-jelentés

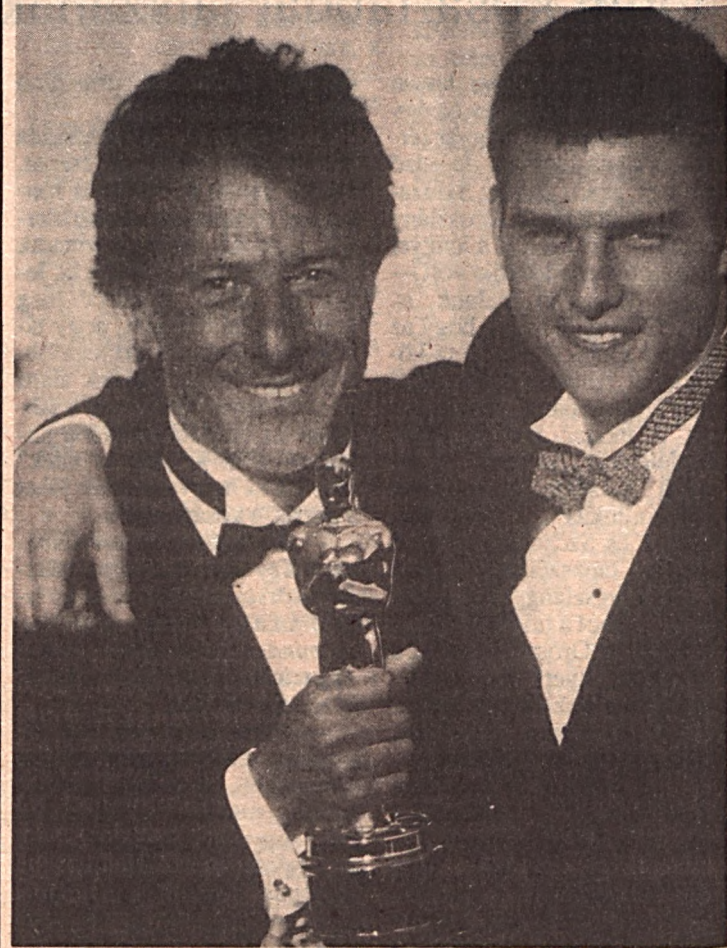
Előrejelzés az ország területére ma estig. A keleti, délkeleti országrészben csak néha szakadozik fel a felhőzet, ismétlődő eső, záporos, délután helyi zivatar várható. A nyugati, északnyugati országrészben már hosszabb időszakokra is kisüt a nap, csupán szórványos délutáni zápor, zivatar várható. Az északnyugati szél többnyire élénk, a Dunántúlon — főként napközben — időnként erős, zivatarok környezetében rövid ideig viharos lesz. A legmagasabb nappali hőmérséklet szerdán 20 fok körül alakul.

Az özvegy vette át az életmentő kintüntetést

A Minisztertanács életmentő emlékéremmel tüntette kis Sütöri Márton 50 éves koronci lakost, a Kisalföld Volán-gépkocsivezetőjét. Az elismerés átadására kedden reggel került sor, Szabó Mihály, a megyei tanács elnöke a kintüntetést mély részvétellel nyújtotta át Sütöri Márton özvegyének.

Sütöri Márton 26 éve szállította már az utasokat Koroncó és Győr között, amikor 1989. január 9-én kora reggel tragikus esemény történt. Az utasokkal teli autóbusz volánjánál Sütöri Márton rosszul lett. Utolsó erejével még sikerült a kocsit lefékeznie, a tömegbalesetet megelőznie. Mire azonban a mentők a helyszínre érkeztek a gépkocsivezető meghalt.

Oscar-eső!

Kilenc Oscar-díjjal jutalmazták a Rain Man (Esdember) című filmet. A képen a legjobb férfi alakításért járó Oscar-díjjal látható Dustin Hoffmann és Tom Cruise. A filmet hazánk vette meg a világon elsőként.

A jövő közlekedése Budapesten

Június 12–16 között a BNV-n

A tömegközlekedés nemzetközi szervezete, az UIP és a HUNGEXPO, nemzetközi közforgalmi közlekedési kongresszust és kiállítást szervez 150 kiállító (köztük számos világhírű cég)

részvételével. A kiállítás szakemberek részére megtekinthető: június 12-én 13–18 óráig, valamint június 13–15-ig 10–18 óráig. A nagyközönség részére: 16-án 10–18 óráig.

Hivatalos totónyeremények

1989. június 5. hétfő (MTI)
— A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság tájékoztatása szerint a Totó 22. játékhetére 7 579 102 darab szelvény érkezett be. A nyereményalap: 36 843 436 forint. Ebből jutalom 3 683 443 forint. Az I. és IV. nyerőosztályra egyenként 11 050 331 forint, a II. és III. nyerőosztályra egyenként 7 336 887 forint került felosztásra.

A nyeremények:
13 plusz egy találatos szelvény 239 darab, nyereményük egyenként 25 564 forint,

13 találatos szelvény 668 darab, nyereményük egyenként 13 234 forint,

12 találatos szelvény 10 630 darab, nyereményük egyenként 554 forint,

11 találatos szelvény 79 616 darab, nyereményük egyenként 74 forint,

10 találatos szelvény 344 274 darab, nyereményük egyenként 30 forint.

A kifizetés időpontja: 20 000 forint alatt június 10-től, 20 000 forint felett június 15-től.

Valuta (bankjegy és csekk) árfolyamok

1989. június 5., hétfő -
érvényben: 1989. június 6-tól 12-ig

pénznem	vételi árfolyam 100 egységre, ft-ban	eladási árfolyam
angol font	9563,98	10155,56
ausztrál dollár	4538,24	4818,96
belga frank	147,04	156,14
dán korona	790,80	839,72
finn márka	1377,35	1462,55
francia frank	907,31	963,43
görög drachma a/b	34,78	36,94
holland forint	2733,57	2902,65
ír font	8235,68	8745,10
japán yen (1000)	425,16	451,46
kanadai dollár	4978,55	5286,51
kuvaiti dinár	20254,65	21507,51
norvég korona	847,96	900,42
NSZK márka	3080,49	3271,03
olasz líra (1000)	42,47	45,09
osztrák schilling	437,61	464,67
portugál escudo	37,02	39,30
spanyol peseta	48,53	51,53
svájci frank	3564,62	3785,12
svéd korona	909,44	965,70
USA dollár	593,22	6353,32
ecu (Közös Piac)	6389,60	6784,84
jugoszláv dinár csekk (1000) /b	4,15	—

a) Vásárolható legmagasabb bankjegy-címlet: 1000-es
b) Bankközi és vállalati elszámolásoknál alkalmazható árfolyam:
görög drachma 35,82 35,90
jugoszláv dinár csekk (1000) 4,27 —

Kossuth Rádió

8.20: Eco-mix — Gazdasági magazin. 8.50: Nótacsokor. 9.37: Beszélni nehéz. 10.05: Irodalmi világtájak. 10.39: A Rádió Dalszínháza. A cornwalli kalóz, avagy a becsület rabja Sullivan-Gilbert operettje rádióra átdolgozva. 12.45: Törvénykönyv. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.10: A magyar nyelv százada. 14.25: Operasláger. 15.00: Zengjen a muzsika. 15.30: A véges végtelen. Vekerti László előadása. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Gyermekjátékdalok Vass Lajos feldolgozásában. 16.20: Kenguru — Sportműsor gyerekeknek. 17.00: Vállalkozók a tudományban. 17.30: Ipargazdák. 17.35: Táncház muzsika. 18.02: Fodor András: Pünkösdi himék. Bodnár György könyvszemléje. 19.15: Holocaust. 20.18: Magyar daloskert. Harangozó Teréz virágénekeket énekel. 20.30: A külpolitikai rovat műsora. 21.00: Operaest — Tito Gobbi felvételeiből. 21.50: Gong. 22.00: Hírvilág. 22.30: Vállalkozók világhíradója. 23.00: A kamarazene kedvelőinek.

Petőfi Rádió

8.05: Idősebbek hullámhosszán. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.05 — 12.00: Napközben. 12.10: Fűvös táncok. 12.25: Utikalauz üdülőknél. 12.30: Postabontás. 13.05: A tegnapi slágereiből. 14.00: Hozott anyagból. 15.05: Pop-labor. 16.00: Tartóhullám — Könyvzenei magazin. 17.05: Kölyökrádió. 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Garázs. 19.05: Körkapsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésről és a vitorlás repülő hollandi Európa-bajnokságról. 19.30: Népdalkörök pódiuma. 19.55: Albumajánlat. 20.50: Tükörképek. 21.05: Veszélyben. Az Ifjúsági Rádió érdekvédelmi műsora. 21.30: Közkívánatra! 23.10: Sporthírek. 23.15—0.14: Böngezsde a zenei antikváriumban.

Bartók Rádió

9.08: Xerxes. Részletek Händel operájából. 10.05: Zenei műsorkészítés. 11.10: Fellegi Ádám Beethoven-szoná-

tákat zongorázik. 12.36: Schütz: Krisztus hét szava a keresztfán. 13.05: Bioritmus. 13.25: Muzsikáról versben-prózában. 13.57: Svéd operanépek felvételeiből. 14.25: Slágerről slágerre. 15.05: A XX. század zenéjéből. 16.05: Fűvös scherzók. 16.23: Romantikus kamarazene. 17.07: A brüsszeli Nemzetközi Erzsébet királynő énekverseny gálahangversenye. 18.30: A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora. 19.05—19.35: Diákléletem. 19.35: Új kamarazene felvételeinkből. 20.25: XX. századi magyar oratóriumok. 20.57: Dzsesszarchívum. 21.30: A Nagy Zoo. Nicolas Guillen versei. 21.50: Mozart: F-dúr divertimento K.247. 22.30: Kritikus füllel.

TV1

9.00: Képzőművészet. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: Hármastóra. 9.55: Két férfi egy eset. NSZK bűnügyi tévéfilmsorozat. ism. 10.55: Stúdió '89. Ism. 11.40: Képzőművészet. 17.00: Hírek. 17.05: Déli videóújság. 17.15: Hírek szlovák nyelven. 17.20: Műsorajánlat. 17.25: Reklám. 17.30: Tájak, városok, emberek. 18.00: Új Reflektor Magazin. 18.45: Reklám. 18.50: Esti mese. 19.00: Színházi este I. rész. 19.20: Reklám. 19.25: Közlemények. Műsorajánlat. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Színházi este II. rész. 23.00: Híradó 3.

TV2

17.00: Képzőművészet. 17.15: TV2. 17.45: Kérdezz — felelek. Egri János műsora. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.47: TV2. 19.00: Fuvardíj. Szovjet film. 20.29: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Nana. Francia tévéfilmsorozat. kb. 22.28: TV2. Napzárta.

Sky Channel

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. Filmsorozat. 11.30: Sky-

krónika. Magazinműsor. 12.30: Gondfórum. 13.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat. 14.00: Landscape Channel. 14.55: Változó világ. Filmsorozat. 15.45: Szeretni. Filmsorozat. 16.15: The Lucy Show. Vígjátéksorozat. 16.45: Pindurkák. Rajzfilmsorozat. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Euro-sport. 01.30: Landscape Channel.

Super Channel

7.00: Hírek. 7.10: Időjárás-jelentés. 7.15: Üzleti hírek. 7.45: Hírek. 7.55: Időjárás. 8.00: Egyveleg. 15.30: The Global Chart Show. 16.30: Forró drót. 18.30: Transmission. 19.30: Richard Diamond. Bűnügyi sorozat. 20.00: A vörös utca. Amerikai film. 21.35: Euromagazin. 21.45: Világhíradó. 22.00: Dempsey és Makepeace. Bűnügyi filmsorozat. 22.55: A profik. Bűnügyi filmsorozat. 00.00: Hírek, időjárás. Egyveleg.

TV5

16.05: Hírek. 16.10: Roland Garros teniszverseny. 17.55: Hírek, időjárás. 18.00: Roland Garros teniszverseny. 19.30: Csillag papíros. 20.00: Jelenidő. 21.00: Svájci művészportrék. 21.30: A múltját kereső ember. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Időjárás. 22.35: Filmklub. 00.10: Francia ajkú kontinensek. 01.00: Műsorzárás.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Műsorajánlat. 9.10: Lassie. Kalandfilmsorozat. 9.35: Kimba, a fehér oroszlán. Japán rajzfilmsorozat. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Közkórház. 10.50: Tanácsok természetbarátoknak. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: A havasi gyopár királya. NSZK film. 13.00: Tévétársaság. 14.00: Horoszkóp, műsorajánlat. 14.05: Niklaas, a flandriai fiú. Japán rajzfilmsorozat. 14.30: Catweazle. Brit ifjúsági so-

Jugoszláv televízió

1. műsor: 8.10: Műsorismertetés. 8.15: Hírek. 8.20: Tv-naptár. 8.30: Elmulasztották — nézzék! 11.00: Válogatás a műhold-programokból. 13.30: Az összes TV-centrumok fundusából. 15.30: Hírek. 15.40: Rajzfilm. 15.50: Mindig önökkel — éjszakai program — ism. 16.30: Magyar híradó. 17.50: Tv-napló I. 18.05: Számok és betűk — vetélkedő. 18.25: Dokumentumműsor. 19.10: Időjárás. 19.13: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Játékfilm. 22.35: Tv-napló III. 23.00: Mindig önökkel — éjszakai program. 01.00: Hírek. 01.05: A csütörtöki műsor ismertetése.

2. műsor: 17.40: Műsorismertetés. 17.45: Tv-naptár. 17.55: Hírek. 18.00: Karlovaci, siseki, gospici, bjelovari és varadíni körzeti program. 18.45: A nap műsora. 19.30: Tv-napló. 20.00: Zenei est. 21.30: Hírek. 21.37: Időjárás. 21.45: Tudományos program. 23.15: Műhold-program. 01.15: Időjárás. 01.18: A csütörtöki műsor ismertetése.

A SKY Channel, Super Channel, SAT1 és a TV5 műsorát részletesen közli a Telehold

**TÁJÉKOZTATÓ
A MAGÁNSZEMÉLYEK
RÉSZVÉNYVÁSÁRLÁSI
FELTÉTELEIRŐL**

(KIVONAT)

Egy részvény névértéke 100.000,- Ft. Jegyzéskor a névérték 30%-a kötelezően befizetendő, de ennél nagyobb összeg, sőt a teljes névérték is befizethető.

A részvényjegyzés futamideje 1989. február 16-tól 1990. szeptember 30-ig tart. Ez időszakban az új részvényjegyző tulajdonosi jogait nem gyakorolhatja, de a befizetett összeg után a befizetéstől az alaptőkeemelésről véglegesen határozó közgyűlés napjáig (várhatóan 1990. október 1.) a magánrészvényeseket évi bruttó 17% kamat illeti meg.

Az új részvényes tulajdonosi jogait 1990. október 1-től gyakorolhatja. Ekkor kerül a birtokába az a bemutatásra szóló, forgatható értékpapír, amely évente osztalékra jogosítja, illetve a részvény várható árfolyamemelkedése nyereséget biztosít számára.

**új értékpapír · magánrészvény
· biztos befektetés ·
árfolyam-emelkedés · osztalék**

Könyvet szeretne?

Hamarosan megjelenik

Illés György: Piások, zugmérők, mámorkeresők

Kiadja: a Babits Kiadó, Szekszárd

* * *

révai nagylexikona révai nagylexikona révai nagylexikona

RÉVAI NAGYLEXIKONA

Az első két kötet ára: 917,- Ft/db.

Név: .....

Cím: .....

..... példányban

megrendelem

a Révai Nagylexikon kötetait az alábbi címen:

Babits Kiadó, Szekszárd, Pf.: 237

A megrendelés határideje: 1989. június 30.
Megrendelése után a megjelenéssel és fizetéssel kapcsolatos kérdésekről részletes tájékoztatót, valamint befizetési csekkeket küldünk!

Részletfizetési kedvezmény!

MEGRENDELÉS

Megrendelem a „Dátum” című napilapot ..... példányban 1989. ....-tól. Vállalom, hogy az előfizetési díjat a nálam jelentkező postai kézbesítőnek kiegyenlitem

Név: .....

Lakcím: .....

A megrendelőlapot
kérjük az alábbi címre eljuttatni:

Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt.

Szekszárd, Bajcsy-Zs. u. 7.
7100

**Vakáció-köszöntő
Városi diáknapi**

1989. június 8.

PROGRAM:

PROMETHEUSZ PARK

8.00-10.00

Lovaglás és sétakocsizás

10.00-13.00

Lovaglás és sétakocsizás

Büfék nyitása

Programismertetés, zene

13.00-14.00

Csapatok gyülekezése

14.00-16.00

FOGD MEG A VÉGÉT KÖZÉPISKOLÁS

Vetélkedő

Vendég: DUNAFÖLDVÁRI JÁTÉKSZÍN

LISZT TÉR

10.00-13.00

Vásár és büfé nyitása

Színpadon: programismertetés, zene

13.00-15.00

BUDAVÁRI SHOW

Vendég: MAKSA ZOLTÁN humorista

15.00-16.00

CSIZMADIA SÁNDOR dalénekes műsora

16.00-16.30

BARTINA NÉPTÁNCGYÜTTES műsora

16.30-19.00

KINDL SHOW

Élő rockpont

Sztárvendég: BRÓDY JÁNOS

Tombola sorsolás

19.15-22.00

UTCABÁL

Zene: DERBY

22.00 Zárás

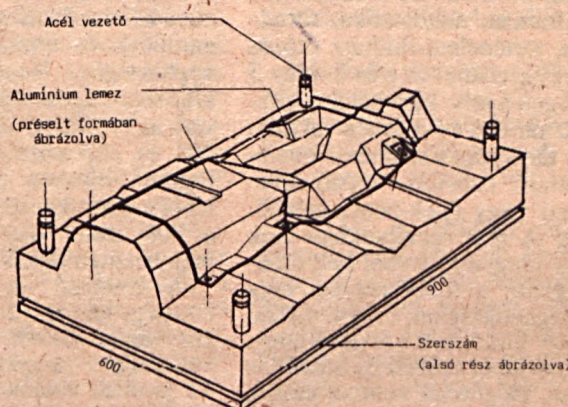
Cégünk 0,3—1,0 mm-es alumínium lemezből gyárt formarészeket, méretük 0,2—1,0 m² közötti. Szerszámkészítő kisüzemet, illetve vállalkozókat keresünk (modell-készítőt, kopírozásra modell-készítőt, szerszámkészítőt)

- sajtoló szerszám (alumíniumból és acélból a mellékelt ábra szerint)
- mélyhúzó szerszám (egy- vagy többlépcsős)
- kivágó szerszámok
- a sajtolt alkatrészeket méretre vágó szerszámok

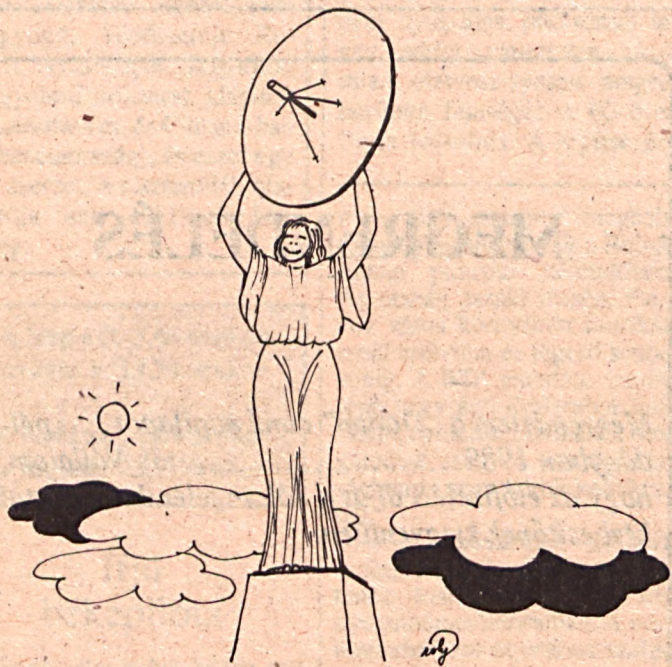
gyártására.

A bélyeg és a matrica nyers darabjait cégünk biztosítja, igény szerint a szerszámok kialakításához segítséget nyújtunk, esetleg a szerszám készítéséhez modellt adunk.

Ajánlatokat a rendelkezésre álló géppark és a referenciák leírásával „Svájci cég” jeligére, a szerkesztőség címére kérjük.

Holdak vonzásában

Európai faluvezetők konferenciája

Az SOS gyermekfalvak alapítójának nevét őrző Gmeiner Akadémián, Innsbruckban négy napos konferenciát rendeztek a múlt héten. A világot átfogó, humánus mozgalom 40 évvel ezelőtt indult, ekkor nyílt meg az első gyermekfalvú Ausztriában. Ma négy földrész 100 országában mintegy 700 gyermekfalvú és ifjúsági ház 100 ezer elhagyott gyermeknek ad otthont. Ennél is jelentősebb az a hatás, melyet ez a hatalmas társadalmi összefogással létrehozott szervezet — 5 millió pártoló tagja van világszerte — országoként gyakorol az álla-

mi intézményekre a családias nevelés rendszerének kialakítására érdekében.

A konferencián 12 európai országból, valamint Bolíviából és Izraelből érkeztek faluvezetők. Német, holland és osztrák szakemberek előadásai után vitatták meg gyermeknevelési tapasztalataikat.

Nagy érdeklődés kísérte a magyar SOS gyermekfalvú vezető, Galambos György beszámolóját, aki a három-éves működő battonyai falu életéből már sikerekről is számot adhatta.

Romániát bírálták legtöbben

Emberi jogi értekezés

Az európai helyzet emberi dimenziójával foglalkozó párizsi értekezlet plenáris ülésén számos európai és amerikai ország küldöttségvezetője vonta meg a bécsi kötelezettségvállalások első mérlegét. A felszólalók általában egyetértettek abban, hogy az emberi jogok érvényesülése terén javul a helyzet, de még bőven van tennivaló az egységes európai jogi térség kialakításáig és egyes országokban még nem hajrták végre eddig vállalt kötelezettségeiket sem. A legtöbb ilyen bírálat Romániát érte.

Edwige Avice francia mellérendelt külügyminiszter beszámolt arról, hogy a francia kormány a bécsi értekezleten létrehozott ellenőrző mechanizmus alapján az utóbbi hónapokban többször is kifejezte aggodalmát a román hatóságoknak az emberi jogok aggasztó megsértése miatt. A román hatóságok minden tájékoztatáskérési kísérletet kereken visszautasítottak. Avice felsorolta, hogy a Ceausescu elnökhöz nyílt levelet intézett volt politikusokat meghurcolták, elszigetelték, kényszerlakhelyre költöztették, Doina Cornea asszonyt, aki a területrendezési program ellen nyilatkozott, fizikailag bántalmazták.

A francia miniszter elítélően szólt a berlini falról és cseh-szlovák tüntetők őrizetbeviteléről is, elismeréssel méltatta viszont, hogy Lengyelországban és Magyarországon haladás történt a pluralizmus és a demokrácia érvényesülése felé.

A szovjet küldöttség egyik tagjaként Rudolf Kuznyecov, a Belügyminisztérium vízum-osztályának vezetője részletesen beszámolt a plenáris ülésen

a szovjet állampolgárok külföldre utazási és kivándorlási ügyeinek eddigi és tervezett könnyítéseiről. Adatokat sorolt fel arról, hogy az év első négy hónapjában máris többszöröse-re emelkedett az Izraelbe, az Egyesült Államokba, az NSZK-ba és Görögországba utazó szovjet állampolgárok száma.

Eddig csak családjegyzési indokkal engedélyeztek kivándorlást, ma már erre való hivatkozás nélkül is adnak kivándorlási engedélyt. Csupán a technikai készség megteremtésén múlik és fokozatosan minden 18 évnél idősebb szovjet állampolgár lehetőséget kap hosszú ideig érvényes útlevél beszerzésére, az állandó jelleggel külföldön élő szovjet állampolgárok pedig minden kérdőív kitöltése nélkül látogatást tehetnek hazájukban.

Morris Abram amerikai nagykövet üdvözölte a Magyarországon és Lengyelországban megvalósított korlátlan kiutazási szabadságot, elismerte, hogy javult a helyzet a Szovjetunió és az NDK esetében is, míg más szocialista országokban még nem jognak, hanem kiváltságnak tekintik az utazást.

A kanadai nagykövet élesen elutasította azt a román érvelést, hogy amíg más országok nem biztosítják úgy a munkához való jogot, a lakást és a művelődést polgárai számára, mint Románia, addig nincs joguk más jogok érvényesítését számon kérni rajta. A brit nagykövet kérdésére a magyar és az osztrák nagykövet a közeledés jó példájául méltatta a magyar-osztrák határforgalom szabadságát.

Holnapiban számunkban olvashatják

a sorozat következő részét arról, miért a jugoszláv követséget választották Nagy Imréék!

Népi küldöttek

Mérsékelt a kínai drámáról

— A szovjet Népi Küldöttek Kongresszusa kedden délelőtt — több ellenszavazat és tartózkodás mellett — szótöbbséggel nyilatkozatot fogadott el a pekingsi eseményekről.

A mérsékelt hangú állásfoglalás kitér a kínai fővárosban lezajlott drámai eseményekre, a diákok és a katonák összecsapására, a fegyverhasználatra és az áldozatokra. Hangsúlyozza; hogy megengedhetetlen a kínai belügyekre való beavatkozás, a külső nyomás. A problémák békés megoldását szorgalmazza, s megállapítja, hogy egyelőre elhamarkodott lenne végleges következtetéseket levonni a pekingsi eseményekből. Az NKK nyilatkozatában reményét fejezi ki, hogy végül is felülkerekedik a bölcsesség és a józan ész, s a nagy kínai nép hagyományaihoz méltó kiutat talál, le tudja zárni ezt a tragikus fejezetet, továbbhalad a fejlődés útján.

„Moszkvában kilencedik munkanapját kezdte meg kedden délelőtt a Népi Küldöttek Kongresszusa, s 19 képviselő kapta meg a felszólalás jogát.

Klara Halli észt professzor-asszony sürgette, hogy számolják fel a „birodalmi” irányítás eddigi káros gyakorlatát, amely valamennyi nemzet — köztük az orosz nép — érdekeit is sérti. Elutasította az esztországi demokratikus folyamatokat ért szélsőséges bírálatokat, s utalt arra, hogy a korábbi módszerekkel nem lehet már megőrizni a szovjet államszövetség építményét. Az észt képviselő élesen bírálta azt a nézetet, hogy Moszkvának központnak kell lennie: ez a felfogás a kultúra, a nyelv szempontjából sem helyes, sőt, a vallás szempontjából sem, hiszen a szovjet főváros csak a pravoszláv egyház központja.

A magyar nyelv is választható

Érettségi Franciaországban

Nemcsak nálunk voltak nagy izgalmak az érettségi és a kiszivárgott írásbeli tételek körül. Franciaországban sem kisebb országos szorongás kíséri a ma kezdődő írásbeli érettségi vizsgákat. Itt nem elsősorban az írásbeli témák kiszivárgása okozza az izgalmat, mert ez ritkán fordul elő, inkább a demográfiai hullám és a vele járó szervezési gondok.

Rádásul most a tanárok egy része sztrájkolni készül az érettségi idején.

Itt a 18 évesek sokkal több tárgyból érettségiznek, viszont a számonkért témakör csak az utolsó év anyaga. Az érettségi vizsga minősítése hallatlanul bonyolult számítás eredménye, ám az eredmény mégsem sokat számít, mert a megfeleltek már simán beiratkozhatnak az egyetemre, felvételi vizsga nincs. A bukás aránya tavaly közel 30 százalék volt, pedig csupán 7-8 kötelező tárgyból érettségiznek. Ez a humán osztályokban a francia, matematika, filozófia, történelem-földrajz (közös tárgy), testnevelés és 2 vagy 3 idegen nyelv. Idén néhány gimnáziumban bevezették fakultatív tárgyként a színház, film, televízió ismereti, képzőművészeti vagy ének-zenei érettségit. A reál osztályokban csak egy idegen nyelvből kell érettségizni, a többi helyett vagy közgazdaságtan, vagy fizika, vagy biológia a kötelező tárgy. Franciaából szóbeli és írásbeli is van, méghozzá nem az utolsó, hanem az utolsó előtti osztály végén. Jellemző, hogy nem pusztá beszámolást, hanem a

tanultak alkotó alkalmazását igénylik, és a jelöltek idegen tanárnál érettségiznek, írásbeli-jük névtelenül kerül értékelésre.

Az osztályzatok 1—20-ig terjednek, ám az a jelölt, aki egy vagy akár két tárgyból is elégtelen eredményt ért el, még egyáltalán nem biztos, hogy megbukott az érettségén. A tárgyaknak ugyanis van egy szorzójuk, afféle fontossági súlyozásuk. A humán tagozaton a francia és a filozófia 5, a színházismeret 6 szorzót kap, a reál tagozatokon a közgazdaságtan, a matematika, a fizika vagy a biológia kap 5 szorzót, a többi tárgy mindenütt lépcsőzetesen kisebbet. A kevésbé fontosnak tartott tárgy elégtelen eredményt más tárgyak magasabb szorzóival jóváteheti a jelölt. Sőt, még fontos tárgy gyenge eredménye után sem reménytelen a helyzete, mert tetszés szerint lehet választani ráadásként is tárgyakat, s ezeknek a szorzói a kötelező főtárgynál is magasabbak és hozzáadódnak a végösszeghez. Ha a szorzókkal kihozott végösszeg 260 felett van, az eredmény megfelelt, ha 208 és 260 közé esik, akkor rögtön júliusban póterettségizhet a jelölt két tárgyból, csak a 208 alatti végeredmény a menthetetlen bukás.

A kötelező idegen nyelvi érettségi tárgyak 14 nyelv közül választhatóak, szabadon választható tárgyként további 21 járulhat ezekhez, köztük a magyar.

László Balázs

Felhívás a tantestületekhez

Tisztelt Kollégák!

A Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete ügyvivői Testülete Nagy Imre és sorstársai temetését történelmi eseménynek tartja. Ezért arra kérjük Önöket, tantestületük vitassa meg a június 16-i munkatervüket, és az esetleg erre a napra kitűzött értekezletet, megbeszélést, vizsgáztatást halasszák el. Az intézmények autonómiája alapján a tantestület véleménye legyen a döntő. E közös ügyünk támogatására kérjük fel Glatz Ferenc miniszter urat is alábbi nyílt levelünkben.

*

Nyílt levél Glatz Ferenc miniszternek

Tisztelt Miniszter Úr!

A Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete ügyvivői Testülete

Nagy Imre és sorstársai június 16-i temetése kapcsán fordul önhöz.

Több tagunktól, kollégáinktól érkezett a kérés, hogy e napon az érettségi vizsgákat felfüggeszthesék, az esetleges értekezletet elhalasztassák stb., ha a tantestület is így kívánja.

A PDSZ alapvető törekvése az iskolai autonómia erősítése, így ebben a kérdésben is a tantestületek döntési jogát kívánjuk növelni. A mai helyzetben kiemelt fontossága lenne ezen elv minisztériumi deklarálásának is, hiszen elevenen él még a pedagógusokban kiszolgáltatottságuk tudata. Iskoláink dolgozói, tanárok és diákok egyaránt érzékelik, hogy a döntés az ő kezükben van, s nincsenek kimondott vagy kimondatlan adminisztratív tiltások előttük.

Tisztelettel:

a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete ügyvivői Testülete

Népszavazás novemberben

Salt Lake City az amerikai jelölt

Anchorage, Denver és Reno házába igyekezett, az Egyesült Államok Olimpiai Bizottsága Salt Lake Citynek szavazott bizalmat. A döntés azt jelenti, hogy az amerikai jelentkezők közül Utah Állam fővárosa pályázhat az 1998-as téli olimpiai házigazdájának tisztéért.

Még a NOB döntése előtt, az idén novemberben népszavazást tartanak Utahban, és majd a referendum végeredménye határoz arról, hogy maguk az amerikai államban élők is akarják-e téli játékokat látni Salt Lake Cityben.

A tisztánlátás érdekében

Az utóbbi időben több félreérthető interpretálásban jelent meg a tömegtájékoztató különböző helyein a Magyar Demokrata Fórum elnökségének, az egyes tagjainak állásfoglalása az MDF párttal alakulásának kapcsolatban. A tisztánlátás érdekében ezért az alábbiakban közöljük az elnökség április 24-i és ma is érvényben lévő állásfoglalását:

„A Magyar Demokrata Fórum szellemi politikai mozgalom, s egyben pártszerűen működő független társadalmi szervezet. Az országos elnökség a választmány közreműködésével a mozgalom tagságától kér felhatalmazást arra, hogy a Magyar Demokrata Fórumot — ha az jogilag lehetővé és politikailag szükségessé válik — alapszabályának értelemszerű módosításával, programjának és nevének megőrzésével politikai pártként jegyeztesse be.”

Magyar Demokrata Fórum Országos Elnöksége

Tiltakozás egy felhívás ellen

A Budapest XVI. Kerületi Demokratikus Ellenzéki Közösség felháborodását és tiltakozását fejezi ki az MSZMP úgynevezett „marxista egységplatformja” május 6-i gyűlésén elhangzottak ellen.

Ribánszky Róbert és társai demagóg, a magyar munkásság félrevezetésére irányuló állításait az utóbbi negyven év politikájának csodótényei cáfolják meg, amelyek a „szívük szerinti” párt reformkörről és „jobbaldaltól” mentes, de hatásköri listákkal fémjelzett működése alatt keletkeztek.

A leghatározottabban visszautasítjuk, hogy ugyanazok, akik e negyven év kovácsai, s kiváltságos haszonélvezői voltak, hazánk népének inflációból és jövőbeni bizonytalanságból adjanak broszúra-

szövegnél rosszabb leckét. Inkább arra felelnének a platformisták: kik vették fel a több mint 17 milliárd dollár kölcsönt, s hogyan sáfárkodtak a magyar munkás lakásgondjaival, állampolgári jogaival, a gazdasági szerkesztéssel!

Tiltakozunk, hogy azt a kormányzatot, amely — élén a kormányfóval — kényszerű öröklője e nehéz csodótömegnek, bűnbaként emlegessék a sokkal inkább felelősök!

Az ilyen csoport célja nem más, mint kalandba kergetni azt a hallgatónak tartott magyar társadalmat, amely — ha „felvémén a kesztyűt” — a rendcsinálók manipulált eszközévé válna. Társadalmunk nem kis szerencséje, hogy a gondolkodó többség már tudja ezt.